

== Velja po pošti: ==
Za celo leto naprej . . . K 26.—
za en mesec . . . " 2-20
za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—
V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravi prelaman mesečno . . . 1-70
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto . . . " 9.—
za Nemčijo celoletno . . . " 7.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENECE

== Inzerati: ==
Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 18 v
za dvakrat . . . " 15
za trikrat . . . " 13
za večkrat primeren popust.
Površna stranica, zabav, skrajna vrh:
enostolpna pettivrsta po 20 vln.
== Poslano: ==
enostolpna pettivrsta po 40 vln.
Izhaja vsak dan, izvenredni ne-
delje in praznike, ob 8. uri pop.
Redna letna priloga Vojni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. ==

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 182.

Kako kaj v Gorici?

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

27. avgusta 1915.

Tretji mesec vojske z Italijani je za nami, trinajsti teden živimo v bojni črti. Privadili smo se, kar nas je ostalo, marsičemu, še bolj pa smo se odvadili temu in onemu; čas pa drvi nevzdržno naprej. Italijani so še vedno tam, kjer so bili prve dni, naši junaki prav tam kakor izpočetka in nestrpno čakajo, da jih spuste naprej, naprej čez Brda in Furlanijo proti Vidmu in Benetkam.

Že nekaj tednov, od konca julija naprej, ni več velikih bojev v bližini Gorice. Seveda še vedno prileti kaka granata v mesto ali okolico, kjer kaj poruši ali pobije, a le po malem, naši topovi se oglašajo le bolj poredkoma, samo časih je čuti ponoči prasketanje pušk in ragljanje strojnih pušk. Večkrat pa grmni tam od daleč čez Kras ali pa čez Kanalske hribe. Vedno pa brenči ob določenih urah, ako je vreme ugodno, v zraku nekaj zrakolovov naših ali sovražnih. Nič posebnega več, nič novega! Enoličnost v dogodkih in življenju čezdaje raste, pozorna napetost pada, v bojni črti živimo kmalu brez zanimanja.

Nedavno so me posli zanesli na višji hrib. Bilo je proti večeru, nebo proti Furlaniji in Brdom v krvavi zarji. Iz bližnjega hrastovega gozdiča sta bruhala dva večja topova smrt proti zapadu. Zrl sem v smer njih groznega tuljenja. . . . Tik nad Krminsko goro proti severovzhodu so se dvigali velikanski oblaki — razpoklih granat, Italijani so tisti čas obstreljevali vznožje Krasa prav ob Soči. Srce mi je drhtelo veselja! Dvakrat, če ne trikrat so pridrli že na vrh pri Sv. Mihaelu, zdaj pa morajo z nova začeti in sicer prav v dolini. To je Sisifovo delo, ki ga v vsi brezupnosti zaslužijo. Tam doli globoko v Furlaniji okoli Ogleja pa je nekaj velikega gorelo. Šele mrak me je spravil domov.

Dva dni kasneje je bilo v uradnem poročilu, da so naši razbili velik sovražen tabor pri Krminu, da so Lahii brezuspešno obstreljevali naše postojanke ob dobrdolski planoti.

Naš širom domovine prosluli stric se je v Gorici naveličal in je, kakor toliko ti-soč in tisoč drugih, odkuril v kraje, kjer

ima človek vsaj kdaj nekoliko miru. Ni mogel več spati, jed se mu je upirala, žeja ugašala, tobak mu ni več dišal, delati se mu ni ljubilo več. Nekoč mi je polnil pnevmatiko. Tako je bil zamišljen v vršanje zrakoplovov, da je v potu obraza gonil zračno stiskalnico, dokler ni gumijevo črevo počilo — kot top! »Šrapnel, šrapnel!« zavpil je stric in se krčevito prijel za koleno. V strahu sem stekel k njemu, toda, hvala Bogu, iz strahu se je rodil smeh, vsaj pri meni, ne pri stricu. On je umolknil in molčal več dni, dokler ni od-potoval. Bojim se, da je najino prijateljstvo nekoliko trpelo radi nesrečne preperle pnevmatike!

Vsakdo ni tako srečen kot moj stric, da jo junaško potegne kam drugam. Kaj bi dal moj veliki prijatelj (prijateljstvo ni sicer majhno, a on je brezdomno večji), da bi bil v zavidnem položaju mojega strica! Ko se srečava, in srečava se tudi večkrat na dan, jedituje in toži, da bi se ga Lahii usmili, če bi ga čuli, in ne pošiljali več granat in drugih nepotrebnosti v Gorico. »Kaj je bilo tega meni treba!« je ponavljal venomer, »zakaj sem se dal ujeti, da ne morem nikamor, ko bi se mi drugje godilo, kakor se godi milijonom ljudi, ki mirno jedo in pijo in spe in ne vedo o vojski nič! Zakaj je moralo to doleteti mene!« Tako jo je godel več časa.

Nekoč sem mu jaz zagodel in zdi se, z uspehom tako-le: »Kaj pa menite, prijatelj, da ste zgneten iz drugega in morda celo boljšega testa od nas, navednih zemljanov? Ko trpe milijoni, in sicer hujše trpe kot mi Goričani, zakaj se ozirate na one, ki od vojske niso prizadeti? S kako pravico zahtevate, da Vas usoda posadi prav na mesto, ki si ga sami izberete.«

»Kaj hočete, jaz sem bil navajen le udobno živeti in gospodovati. Zdaj pa v tem bednem položaju!« se je upiral prijatelj.

»Hvalite Boga, da Vas je spravil v stiske. Zdaj ste na vrhuncu življenja in moči in niste še prav nič hudega doživeli. Kaj ni to žalostno? Prej ali slej pride tudi k Vam bela žena in Vas odvede, v vojski ali v miru, a pride gotovo. Kako umrete? Kako Vam bo pustiti življenje, ki je bilo za Vas brez trpljenja? Jaz sploh ne cenim življenja brez muk in skrbi, dela in boja. Trpljenje šele osoli življenje in mu daje vrednost!«

»Srečen temperament, dobre živce imate! Jaz Vas zavidam!«

»To ni temperament, to niso živci, na kar se izgovarjate Vi in toliko drugih. Odprite oči in glejte neizmerno bede okoli sebe. Potem pa vprite pogled v sebe in svoj položaj in priznati morate, koliko ljudem se godi neštetokrat slabše od Vas, kolikor slabše bi se Vam sploh utegnilo goditi v tem in vsakem slučaju! Ta notranja izkušnja daje meni mir in zadovoljnost; poskusite še Vi to staro, a zelo uspešno sredstvo!«

»Vse prav, vse prav! Kako sem postal majhen, prav majhen!«

»Tudi za to spoznanje hvalite Boga! Ker se ne štejem sam za dosti, se moram čuditi, kako ta skoraj nič tako dobro izhaja v tem drenju in vrvenju.«

»Srečen človek! Jaz bi že vse prenesel, a grozno me mori in muči brezdelje, dolg čas, samota, ko vsemu temu nisem bil vajen!«

»Tudi to je dobro. Odkrito Vam priznam, da sem nekaj časa tudi jaz trpel radi nenavadnega brezdelja, ko smo navadno v poklicu vpreženi dan za dnem in si vedno želeli v vsakdanji gonji nekoliko oddiha. Ta oddih imam, mir, kakršnega nisem imel že nad dvajset let. Meni je začelo to zunanje brezdelje ugajati, ker sem se lotil notranjih zanemarjenih del. Zlezel sem na kaščo svojih možgan in našel strašen nered, polno stare šare, pajčevin in smeti. In tak nered je povsod v moji notranji hiši. Zdaj spravljam, pomečam, brišem, krpom, čistim, sežigam staro ropotijo, skratka, dela dovolj, posebno ob samotnih večerih, da čisto pozabljam na vojsko!«

»Z Vami rad govorim. Pridite kaj k meni, imam izborna vino«, me je povabil.

»Tako-le zvečer, kajne?«

Tretji dan, kar pišem to pismo v obrokih. Med tem se je nekaj izpremenilo. Brest Litovsk je osvojen. Gorica se znova odeva z zastavami, naši tonovi grome danes gostejše in silnejše! Italijani v bližini Gorice precej mirujejo, nekateri trde, da so se v svoji »veliki ofenzivi« začeli zakopavati v zemljo, da pridejo lažje naprej, a drugi menijo, da jih je začela daviti kolera. Dal Bog, da kmalu prične naša zmagovalna vojska svoj pohod tudi proti zapadu!

DRAB

Istra.

Narod v Istri gleda preko morja in vidi in čuje ogenj in gromenje topov. Pa to je že izven njegove meje. Kaj se pa godi v notranjosti dežele in kakšna bo bodočnost, je pa zakrito s svinčeno težkim plaščem. Tržaška »Edinost« je ravnokar hotela nekaj povedati iz Istre; doživela je isto, kakor je usojeno in zapisano: »Bel mrtvaški prt čez tvoje tiskarsko črnilo!« Želeli pa bi, da naši bralci preberejo sledeče vrstice iz zagrebških »Novin«:

»Sedaj ko nam hoče stari neprijatelj ugrabiti skoro celo hrvatsko primorje, se čisto piše o hrvatstvu Istre in Dalmacije. Pri tem pa se v časopisju tu in tam opozarja z manjšim navdušenjem na istrsko nego na dalmatinsko hrvatstvo. Najbrže in edini vzrok zato bo ta, ker pisci raznih člankov gledajo samo na število Italijanov, katerih je v Istri več nego v Dalmaciji. Pa tudi ta vzrok velja za Istro zelo malo.

Pri zadnjem ljudskem štetju so našli v Istri 403.566 ljudi, 168.143 (43,52%) naj bi jih bilo Hrvatov, 55.134 (14,27%) Slovencev in 147.417 (38,14%) Italijanov. Kakor kaže številka imajo Hrvati sami relativno, skupno s Slovenci pa absolutno večino (57,79%). Pri tem ne smeš pozabiti, da je pri tem štetju več tisoč Hrvatov zapisanih med Italijane.

Skoro nikdar pa ne pazimo na to, kakšno površino zemlje poseduje in obdeluje kak narod. In vendar je to vprašanje za presojanje, kateremu narodu pripada kaka zemlja, vrlo važno, morda celo važnejše nego same suhe statistične številke o številu pripadnikov kakega naroda. Če se pazi na to, pa je narodnostna slika Istre čisto drugačna.

Hrvati in Slovenci posedujejo in stanujejo skoro v celi istrski pokrajini, Italijani so pa po nji raztreseni samo po mestih in nekaterih mestecih kakor majhni otoci po morju. In v teh so tako stisnjeni, da jih zunaj mestnih zidov (v doslovnem pomenu besede) navadno ni niti 1%. Zunanaj ulic mesta Pazina npr. ni v celi okolici niti ene laške vase in z zelo redkimi izjemami je tako v okolici Poreča, Motovuna, Rovinja, Pule, Vodnjana in vseh ostalih mest in mestec. Niti za zahodno obalo Istre ne morejo reči Italijani, da je njihova, ker naš kmet sega prav do morja. To pričajo hrvatska sela tik ob morju ali blizu morja kakor Premontura, Fukulin, Funtana (pri morju blizu Poreča) Vrvari

LISTEK.

Pismo iz Amerike.

Velika in dolgotrajna tesarska stavka v Čikagu je končana. Zastopniki Carpenter Distrikt Councila so sklenili pogodbo s podjetniki, po kateri dobe delavci za dobo treh let po 70 centov od ure. Rok, s katerim poteče rečena pogodba, je bil izpremenjen na 31. dan maja meseca 1918. Tako je končal tesarski štrajk, ki je trajal od dne 15. aprila in je obsegal 16.000 mož. — V premoških jamah v Arizoni je še zmiraj jako malo zaslužku. Dela se samo po tri dni v tednu in delavec — družinski oče komaj po beraško hrani sebe in svoje. — Najboljši zaslužek je dandanašnji po bakrenih rovih. V rečenih rovih se dela slednji dan. Sedaj se je od 1. junija povisala plača »majnarjem« na 4'35, »mo-harjem« pa na 4'10. Seveda se tudi tu brezposelnih ne manjka, in žalostno dejstvo je, da njih število ne pojemlje, ampak raste bolj in bolj. Tudi jaz sem iskal dela, a sreča mi je bila še toli mila, da sem stikal in povpraševal po zaslužku samo deset dni. Bilo nas je 200 skupaj, ki smo bili pripravljeni prijeti za vsako delo samo, da bi se preživeli. Nekateri izmed delavcev so že po pet ali celo po osem mesecev brez dela in zaslužku.

V slovenski naselbini v Rockvale, Colo., se je po izgubljeni stavki zopet začelo z delom. Delavci so odnehali, podjetniki,

kapitalisti so zmagali. Pred stavko je bila delavčeva plača po 3'15 dolarja, danes je pa bore 2'50 dolarja na dan. Tako so ubogi delavci-trpini prišli z dežja pod kap.

Kakor se čuje od vseh strani po Združenih državah, so letos silno težki in žalostni časi za delavce. In prav taka mizerija mori uboge delavce-težake v San Francišku, Col. Unijski kakor tudi neunijski delavec dobiva po dva ali tri dni počitnic na teden. To pa povsem proti svoji volji in želji. Za dopust delavcu ni treba nikoli prositi, ker mu ga delodajalec odmeri, kolikor je njemu samemu prav in drago. Predno se je pričelo z delom svetovne razstave, so delavcem obetali in obljubovali strašno veliko dela. Dejali so, da ne bo nikoli več zmanjkalo dela v San Francišku, ali zdaj je ravno narobe. Kakor kažejo vsa znamenja in okoliščine, se bo svetovna razstava precej slabo obnesla. Slovenska naselbina v San Francišku šteje tri društva, ki jako dobro napredujejo. Tako n. pr. »Slovensko Amerikansko Bratsko Društvo« je šele dve leti staro, pa ima v svoji blagajnici približno pet tisoč dolarjev. Svoji bolnim članom plačuje po deset dolarjev na teden skozi šest mesecev. Če bolnik ne ozdravi, dobi še eno leto po 20 dolarjev mesečne podpore in potem še in še, dokler ne ozdravi in okreva. Če pa umrje, dobijo njegovi dediči 800 dolarjev opsmrtnine.

V rudnikih v Ely, Min., se še zmiraj malo dela. Pred par dnevi je dobilo na Pioneer-rudniku pet ali šest ljudi delo, pa se je precej raznesla govorica, da je v rečenem rudniku dobilo dela 56 delavcev.

Brezposelni naj ne poslušajo praznih govoric in naj ne silijo v Ely, Min., ker je tu še vedno veliko število delavcev brez dela, ki komaj čakajo, da se razmere na boljše obrnejo.

V slovenski naselbini Frontenac, Kansas, pa še ni ravno preslabo, vsaj v primeri z drugimi kraji ne. Vendar pa tudi v rečeni naselbini počiva delo po mnogih premoških jamah bo baje počivalo do jeseni. Izprva so bili delavci rečenih rovov brez dohodkov; pozneje pa se je volilo za razdelitev podpore po 6 dolarjev na teden in v to svrhu namenjeni sklad se je razdelil, sedaj so pa delavci spet brez služka in dohodkov. Da je tudi tukaj nemogoče dobiti delo, vedo najbolje tisti, ki brezuspešno povprašujejo po njem. Pri nekaterih premoških jamah se dela sicer slednji dan, a se dobi premalo vozičkov; samo dva do štiri vozičke dobi dober delavec na dan. V nekaterih premoških jamah se pa dela samo dva do tri dni v tednu.

Zdaj pa še par besed o slovenskih farmerskih naselbinah v novi slovenski domovini. Kar je Slovencev v farmerski naselbini v Leadville, Colo., v Wisconsinu in Michiganu se vsi pohvalijo. Sicer gre izprva malo bolj počasi, a upajo, da bodo v par letih že dobro situirani. V Wansan-keju so nedavno tega imeli zborovanje, pri katerem so se slovenski farmerji združili, da si skupno kupijo farmerske stroje. Pametna misel. Tako je treba delati, če se hoče doseči napredek in uspeh. In eno je gotovo, da se delaven in skrben farmer lahko povzdigne do blagostanja in veljave, dočim se o delavcu po premoških jamah

po tvornicah tega ne more trditi. In koliko je tudi lepše življenje pod milim nebom kakor pa po zaduhlih tvornicah in po podzemeljskih rovih!

Vkljub slabim in žalostnim časom pa se pridno prirejajo gledališke predstave. »Junaške Blejke« in »Divji lovec« nam močno ugajajo. Včasih sežemo pa tudi po kakšni kratkočasni burki. Tako bo priredilo društvo »Slovan« dne 11. julija igro »Lumpacij Vagabund« v dvorani sv. Jožefa v Pueblo, Colo.

Težka nesreča je doletela v Clevelandu rojaka Antona Šusteršiča. Skušal je stopiti na karo, ki se je že premikala, pa mu je izpodrsnilo, da je padel z levo roko tako nesrečno pod kolesa, da so mu jo v bolnici odrezali. — V Ely, Min., je padel rojak John Zupančič z voza, ko je razvažal gnoj. Kolo, ki je šlo čezenj in mu je prizadelo težek telesne poškodbe. — Poročili so se: Fr. Žust in Ana Kuhar, Anton Zupan in Ana Žerjav ter Josip Nahtigal in Ana Škulj. —

V Clevelandu je umrl 33 letni rojak Anton Bugančič, doma iz Gor. Žerova. Nagle smrti je umrl Jožef Jeraj, doma v Vodican na Kranjskem. Umrla je žena Johna Jakliča v Pueblo, Colo. V City-bolnici je umrl v cvetju svojega življenja Anton Steklasa, ko mu je bilo šele 25 let. Rajni je bil doma iz župnije Žalane na Dolenjskem, kjer zapuška očeta, mater ter dva brata, brata pa sta v Ameriki. V tej deželi je bival osem let.

V Ely, Min., 10. julija 1915.

itd. Kdor bi na zemljevidu Istre z barvami označil, kje stanuje ta ali ona narodnost, tedaj bi bila cela Istra pokrita s hrvatsko (na severu s slovensko) barvo, in na tej barvi bi kazale Italijane samo majhne pike.

Če se to upošteva, potem je razumljivo, da vsak inteligenten istrski Hrvat najde čisto naravno in razumljivo, da se Istra ne more imenovati drugače nego le hrvatsko ozemlje.

Mi imamo skoro le kmetijski, Italijani skoro le meščanski stan. Oni so (Italijani) zbrani v nekaterih po Istri raztresenih mestih in mestecih, mi pa zasedamo celo Istro: na stotine naših vasi, sel in bivališč se vrsti nepretrgoma od Premonturškega rtiča do Buzeta in Zrenja (naprej pa so Slovenci) in od Kastva preko Učke gore prav do mestnih vrat Poreča. Oni pa imajo skoro vse ulice, a mi skoro vsa sela in vso zemljo. To dejstvo je za nas neprecenljive važnosti. Vsled tega in pa z ozirom na to, da imamo tukaj mi Hrvati relativno (s Slovenci tudi absolutno) večino, je Istra in se mora tudi imenovati hrvatska zemlja.

Valikan o sovražnikih miru.

V številki 21. avgusta je vatičansko glasilo »Osservatore Romano« prineslo članek o spletkah proti mirovni delu sv. očeta in pri tem je poudarilo, da hoče papežovo delo prekrizati duh lože. Tam stoji:

»Nepriistranska zgodovina bo kasneje morala posvetiti več poglavij onemu duhu razdora, ki ravnokar deluje proti duhu dobrega o miru, kakor ta napolnjuje veliko dušo Benedikta XV. Papeževemu trudu nasprotuje s trdnim namenom to delo uničiti, da se ne izvrši v odrešenje v titanskem delu razdvojenega človeštva. Nepriistranska zgodovina bo enkrat pokazala versko in človekoljubno mirovno delo Benedikta XV. v nasprotju z zlobnim in domišljavim naporom teh krogov.«

Nadalje razlaga članek, da se tudi ti krogi zavedajo, da bo mir prej prišel, preden bo dosežen njihov cilj, namreč trijumf verske anarhije in zapostavitve ustanove papeštva in zato se oni krogi še tem bolj goreče trudijo, da mir, »mir kot naravno dolžnost« preprečijo. Nadalje stoji zapisano:

»Da gonja spominja na farizejstvo Izraelu, katero tudi ni hotelo zavreči kraljestva miru med nebom in zemljo, pa vendar ni hotelo Mesije in ni hotelo njegovega miru in zato sedaj noče pripoznati papeža za avtorja in pospeševalca tega miru in zato noče njegovega miru. Hoče namreč imeti svoj mir, paganski mir, ki je neodvisen od zahtev evangelija in krščanskega nauka. In zato se ne straši papeževnega mirovnega dela in njegovega namena zasramovati s tem, da ga opisuje kot strankarsko enostransko in gospodstva željno.

Dokazano je, da se je hotelo papežu in katoliški civilizaciji zadati zadnji smrtni udarec; toda zapletljivi lastne klišeji so tej zvezi v pogubo. Tudi ni vzroka za strah, da bi blagri katoliške civilizacije, katero varuje in ščiti papeštvo, izginili, četudi so toliko trpeli. Vendar pa moramo mi in z nami tudi katoliško časopisje dvigniti obtožbo proti tem perverzним namenom in dejanjem, ko svetu začasno zakrivajo sveži duh civilizacije, in to perverznost je treba tudi obtožiti zaradi zakasnenja, katero mora vsled nje pri narodih pretrpeti obnovitev katoliških zapovedi.«

Nevtralne »N. Züricher Nachrichten« pristavijo vatičanskemu glasilu to-le opombe:

»Članek v »Osservatore Romano« je tako jasen, da ga ni mogoče napačno razumeti. Njegova ost je naperjena proti laško-francoskemu prostozidarstvu. To hoče neki mir, ki naj kot neodvisen od naukov in evangelija in cerkve muči Nemčijo in Avstrijo in njihove narode spravijo poznih rodov pod jarem uničujočih bremen. Ono je

bilo tisto, ki je po dokazanih listinah proglasilo za glavni cilj vojne to, da se papeštvo zada smrtni udarec. In ravno ti krogi črniro mirovno delo papeža, ki noče nobenega naroda ali države uničiti. S pomirjenjem zaslišimo vatičansko naziranje, da sme nameravani vojni cilj — naskok francosko-luškega prostozidarstva na papeštvo vsled notranjih zmed veljati kot razbit. Dobro je treba paziti na končni

stavek, ki naznanja, da bi se mirovno delo moglo prej končati, če bi ne bilo odpora od gotovih strani. Kje je ta odpor, ni treba še posebej poudarjati, ker je zgoraj povedano. Svet se bo svoj čas čudil, če bodo vatičanski zapisniki odkrili cinizem, katerega gotove strani kažejo proti mirovni delu. Osrednji državi se nimata bati, če se bodo ti zapisniki priobčili.«

Austrijske čete osvojile trdnjavo Luck. Grodno pred padcem. — Ogromen vojni plen meseca avgusta.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 1. septembra. Uradno se razglša:

Trdnjava Luck je od včeraj v naših rokah. Staroslavni solnograško-zgornjeavstrijski pešpolk nadvojvoda Rainer št. 55 je vrjel Ruse z bajonetom s kolodvora in iz utrjenega zabarikadirane tabora severno od trdnjave in je vdrl skupno s sovražnikom, ki je bežal, v mesto, ki je bilo izčiščeno v večernih urah. Premagani sovražnik se je umaknil proti jugu in proti jugovzhodu. Pri Bjalikamjenu v severovzhodni Galiciji je prodrla armada generala pl. Böhm-Ermolli v širini 20 km sovražno črto. Dvakraten tak poraz je prisilil vse ruske sile, ki so se bojevale še zahodno od Styra, da so se umaknile za to reko. Umikovalno pomikanje sovražnika se je razširilo tekom današnjega jutra tudi na črto pri Zborovu, ki je bila vzeta včeraj po armadi generala pl. Bothmerja. Ob Strypi se še vojskujejo. Nek ruski protinapad je potisnil včeraj v pokrajini pri Kozovi neko nemško in avstrijsko brigado nekaj kilometrov nazaj. Po naših četah uveden sunek na krilo z namenom, da se sovražnik prepodi, je povzročil, še preden je pričel učinkovati, da so se Rusi najhitreje umaknili na vzhodni breg Strype. Tudi severno od Buczacza je bilo odbitih več sovražnih napadov, med katerimi so imeli sovražniki velike izgube.

Število v zadnjih dneh v vzhodni Galiciji in vzhodno od Vladimirja Volinskega ujetih Rusov se je povišalo na 36 častnikov in 15.250 mož. Skupno so zvezne čete, ki se vojskujejo pod avstro-ogrskim višjim poveljstvom, ujele avgusta meseca 190 častnikov in 53.299 mož in zaplenile 34 topov in 123 strojnih pušk. Skupno število ujetnikov, ki so je dosegle te sile od začeta majnika, znaša: 2110 častnikov in 642.500 mož; ob teh operacijah je bilo zaplenjenih 394 topov in 1275 strojnih pušk.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 1. septembra. Veliki glavni stan:

Vojna skupina generalfeldmaršala pl. Hindenburga.

Vzhodno od Njemena se boji nadaljujejo. Na zahodni črti pri Grodnu stoji naše čete pred zunanjo črto utrd. Med Odelskom (vzhodno od Sokolke) in Bjalo-vješkim gozdom se je zasledovanje nadaljevalo.

Vojna skupina generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega.

Prekoračen je zgornji Narev. Severno od Bruzana je bil sovražnik potisnjen čez močvirno ozemlje.

Vojna skupina generalfeldmaršala pl. Mackensena.

Zasledovanje se je nadaljevalo. Kjer se je sovražnik ustavil, je bil vržen.

Južnovzhodno bojišče.

Čete generala pl. Bothmerja so naskakovale po sovražniku trdnjavno branjene vrhove na vzhodnem bregu Strype pri in severno od Zborova. Premagan je bil začasen odpor ruskih protisunkov.

Višina v mesecu avgustu po nemških četah na vzhodnem in južnovzhodnem bojišču doseženih ujetnikov in zaplenjenega vojnega materiala znaša nad 2000 častnikov, 269.839 mož ujetih, zaplenjenih nad 2200 topov in veliko nad 500 strojnih pušk. Od teh odpade na Kovno približno 20.000 ujetnikov, 827 topov, na Novo-Georgievsk okroglo 90.000 ujetnikov, med njimi 15 generalov in nad 1000 drugih častnikov, potem 1200 topov in 150 strojnih pušk.

Topov in strojnih pušk v Novem Georgievsku še niso vseh prešteli; v Kovnu še niso pričeli šteti strojnih pušk. Skupna vsota se bo zato še znatno povišala.

Založbe streliva, živil in ovsa v obeh trdnjavah so dosedaj še nepregledne.

Število ujetnikov, ki so jih ujele nemške in avstrijske čete od 2. majnika, ko se je pričela pomladanska vojna, je zdaj poskočilo visoko nad 1 milijon.

Najvišje vojno vodstvo.

Najvažnejši dogodek včerajšnjega dne je osvojitve trdnjave Luck. S tem je napravljena vrzel v volhinjski trdnjavski trikot. Desno opirališče utrjene črte Styr—Ikva je Rusom vzeto in s tem napravljen prostor južno se boreči armadi Böhm-Ermolli, kateri se je posrečilo prodreti sovražne črte in prisiliti Ruse, da so šli čez Styr. Očiščenje severnega dela vzhodne Galicije od Rusov je s tem gotovo. Tudi general Bothmer je iz Zloczova na poti v Tarnopol prodril in dosegel Zborow. Ob Strypi so Rusi dosegli začasen uspeh. Pri Koszvi (na cesti v Tarnopol) sta se morali ena nemška in ena avstrijska brigada za nekaj kilometrov umakniti. Končno so pa bili Rusi prisiljeni, da so izpraznili zahodni breg Strypa. Sinek pri Zborovu bo kmalu učinkoval, tako da bodo Rusi prisiljeni umakniti se za Tarnopol. Armada Pflanzer-Baltin je morala pri Buczaczu odbiti več napadov. Njena naloga obstoja v tem, da čaka na uspeh severnih armadnih skupin. Zdi se, da hočejo Rusi v vzhodni Galiciji pridobiti na času, da lahko spravijo svoj material po edini železnici iz Tarnopola v Proskurow in da pripravijo obrambno črto ob Serethu. Vendar se njihova namera, da bi držali volhinjski trdnjavski trikot, po padcu Lucka ne da več izvesti. Na trajen, uspešen odpor ni več misliti, čeprav so uporabili vse za Carigrad namenjene rezerve iz Odese. Rusi prodiranje naših armad lahko zadrže, ne pa ustavijo.

K OSVOJITVI LUCKA.

Velikopotezne operacije, ki jih je uvedlo naše armadno vodstvo v svrhu očiščenja zadnjega dela vzhodne Galicije, so po malo dnevih dovedle do osvojitve močnih postojank ob Zlati Lipi, včeraj je pa bila z naskokom vzeta trdnjava Luck.

Armada Puhallo je včeraj zjutraj, potem ko je premagala ruske utrdbe, vkorakala v mesto ter zasleduje na odprtem polju ostale dele onih ruskih sil, ki so, oprte na trdnjavo Luck, Rowno in Dubno, branile Volin. Naše čete so minuli teden porazile sovražnika pri Svininhi, potem 30. avgusta severno in severovzhodno od Lucka in ga vrgle proti jugu. V energičnem zasledovanju poraženega sovražnika, ki je pritegnil značajna ojačenja, da bi se mogel držati v trdnjavskem trikotu, se je armadi Puhallo včeraj posrečilo, da je z energičnim prijemom v naskoku osvojila trdnjavo Luck.

S tem je padel vogelni steber ruske pozicije v Volinju v naše roke. Močna postojanka ob zamočvirjenem Styru z velikimi predmostji Roziszsee in Luck je odpravljena. Ruske postojanke v prostoru zapadno od Brodyja se morejo sedaj prijeti od strani in učinek zmage Puhallove armade se bo končno čutil tudi ob Strypi in prevrnil nadaljna ruska prizadevanja, da bi se obdržal v vzhodni Galiciji.

Naše čete so torej izvojevale odločilno zmago za nadaljni razvoj operacij na jugozapadnem ruskem bojišču.

× × ×

Trdnjava Luck spada k trdnjavskemu trikotu Dubno—Luck—Rowno in tvori edino opirališče, ki lahko ustavi prodiranje v Rusijo.

Luck leži na levem bregu reke Styr in brani dva mosta. Trdnjava tvori desno opirališče črte Ikva—Styr. Trdnjava tvori štiri kake 4 km od mesta oddaljene utrdbe za dve do tri pehotne stotnije z lahкими topovi in star grad; nadalje obstoja več leta 1854. zgrajenih že deloma razpadlih trdnjav vzhodno od mesta. Trdnjavski pas obsega 14-5 km. Utrdbe so oddaljene ena od druge 0-9 do 4-8 km, od mostu čez Styr 3-1 do 5-3 km. Južna črta je močna, ker je zemljišče pred njo pregledno in ker je nižina Polonke močvirna, a nadvladujejo jo griči na jugu. Približanje proti zahodni črti je radi obsežnih gozdov lahko. Luck šteje 15.000 prebivalcev. V trdnjavi so zaloge živil, vojaški parni mlin in velik tabor lop.

RUSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 1. septembra. (K. u.) Iz vojnega častnikarskega stana:

30. avgusta. Trdnjavno so se bili boji pri postojankah za Friedrichstadt dne 28. in 29. avgusta. Nemci nadaljujejo svoje operacije in so istočasno napadli naše čete

v prostoru železniške proge Greckav — Neuhut — Dorf — Birsaglen. V smeri proti Dvinsku nobenih bistvenih izprememb. Naše čete so pričele 28. avgusta na nekaterih točkah prodirati. V smeri proti Vilni trajajo boji na isti bojni črti dalje. Ko je prekoračil sovražnik v prostoru Aita reko Njemnen in je prešel na desni breg, je poizkušal prodirati 29. avgusta proti Graryju. Na ostali bojni črti ob srednjem Njemenu in južno od Pripjatja so naše armade prodirale proti Graryja. V prostoru pri Lipeku so naše čete 28. avgusta odklonile celo vrsto nemških napadov in so zadale sovražniku težke izgube. Bolj južno od tam so zlomile zadnje straže trdnjavno prodiranje močnih sovražnih sil zahodno od črte Pruzany — Gorodjec. V prostoru Vladimirja—Volinska je nadaljeval sovražnik, ko je zopet razvrstil čete, z zelo močnimi silami prodiranje proti Lucku. Severno od zadnje točke so se razvili boji ob obeh bregovih Styra.

UMIKANJE RUSOV.

Dunaj, 1. septembra. Vojni poročevalci poročajo: Naši letalci so zadnje dni poročali, da so opazovali 40 do 50 km dolge vođe ljudi na cestah Pruzany—Slonim in Kobrin—Mihnoviči. Bile so to čete, ki so gonile z domov izgnane civiliste. Da maskirajo kritja in da krijejo umikanje, se je moralo kmetstvo prebivalstvo, večinoma žene in otroci, obrniti. Kozaki so jih z nagajkami in z revolverji gonili v boje. Nesrečne žrtve ruskega vojskovanja so padale pod našim ognjem. V vseh mestih in krajih je naznanjeno prebivalstvu z lepaki, kdaj se morajo umakniti. Kozaki gonijo prebivalstvo iz stanovanj na kolodvore, a vlaki niso bili pripravljeni in begunci so morali peš bežati v največji bedi. Za njimi njih domove temeljito uničujejo. A ravno opustošenje lastne zemlje goji gnev med ruskim prebivalstvom; naši pa osvojujejo železnico za železnico: ruska železnica Vladimir Volinski—Sokal je že zvezana s progo Jaroslav—Lvov. Za naše zasledovanje je važna železnica Brest-Litovsk.

UMIKANJA RUSKE ARMADE NE VODI VELIKI KNEZ NIKOLAJ NIKOLAJEVIČ.

Stockholm. »Dageblatt« poroča: Umikanja Rusov ne vodi veliki knez Nikolaj, marveč neki petrogradski general, ki je znan kot izborni strateg tudi v inozemstvu. (General Ruski. Op. ur.)

ZADNJI KOS GALICIJE PRED OSVOBODITVIJO.

Budimpešta, 1. septembra. »Az Est« poroča: Važni železniški križišči Zloczow in Buczacz sta že v naših rokah. Vsled močnega pritiska naših čet od zahoda in juga so se ruske postojanke omajale in morali so se umakniti. Sedaj se zbirajo na črti Zalozce — Tarnopol — Trembowla — Czortkow. To je zadnja obrambna črta, ki je Rusom v Galiciji še na razpolago. Če se tudi tu Rusi ne bodo mogli držati in če izgube Tarnopol — kar se bo bržkone prav kmalu zgodilo — potem so Rusi izgubili zadnjo ped Galicije.

DVINSKI RUSI IZPRAZNILI.

Stockholm. Ruske čete so izpraznile Dvinsk, kjer so pustile le malo posadko.

USPEHI NA BESARABSKI FRONTI.

Iz Črnovic se brzojavlja »Frankf. Ztg.« dne 30. avgusta: Na besarabski fronti so Rusi včeraj ponoči z večjimi silami izvedli močan napad. Naši, ki so sunka pričakovali, so jih primerno sprejeli. Kljub temu, da so Rusi večkrat naskočili, niso ničesar dosegli. Ko je bil pa sovražnik že dovolj oslavljen, so napravili naši močnejši protisunek, prodrli razredčene sovražne vrste in vzeli več kilometrov sovražnih postojank. Ob tej priliki je bilo uplenjenega tudi del sovražnega trena.

ARTILJERIJSKI BOJI OB BUKOVINSKO-BESARABSKI MEJI.

Črnovice. Ob bukovinsko-besarabski meji v odseku Bojan—Novoselica se je 31. m. m. izbojeval artiljerijski boj za neko pristavo. Rusi so bili premagani, dasi so se trdnjavno branili.

BEG IZ PETROGRADA.

Berlin. »8 Uhr-Blatt« poroča: Iz Petrograda prepeljavajo na tihem akte raznih ministrstev v notranjo Rusijo. Poučeni krogi trde, da bo zapustila vsa vlada glavno mesto pred vsem glede na nevarnost po zrakoplovih in letalih. Visoko plemstvo je že večinoma odpotovalo na vzhod. Armada generala Ruskija se tako razvršča, da se zvravná sovražna premoč. Putilove tvornice in druge delavnice so oborožili za slučaj zračnih napadov. Bodoči sedež vlade se bo nahajal najbrže v Nižnem Novgorodu.

»VSE SE OBRAČA NA SLABŠE.«

Petrograd, 1. septembra. (Kor. ur.) »Rječ« piše: Odkar je otvorjena дума, se ni izvedla še nobena napovedana akcija in vse se obrača na slabše.

LE MIR MORE REŠITI RUSIJO.

Amsterdam, 1. septembra. Angleško časopisje sodi, da se nahaja Rusija zdaj v najresnejšem položaju, odkar se

je pričela vojska. »Manchester Guardian« poziva v uvodniku vlado, naj sklčje državni zbor in naj angleškemu ljudstvu več ne prikriva in olepšava usode Rusije. Potrdi naj marveč, da more Rusijo edino mir rešiti, da ne bo popolnoma razbita. Kljub zaupanju v zmago je pričelo postajati angleško ljudstvo nemirno in je skrbi, kako izpade ruska vojska.

RUSKA VLADA ZAHTEVA NEOMEJEN KREDIT.

Kodanj. Iz Petrograda se poroča: Finančni minister je obvestil dumo, da mora vlada zahtevati neomejen kredit za narodno obrambo Rusije.

JAPONSKA BO RUSIJI DOBAVILA MUNICIJO.

Glasom angleških poročil iz Tokija je vprašanje o preskrbovanju Rusije z japonsko municijo sedaj rešeno. V razgovoru, ki so ga imeli z mikadom japonski vojni minister in ministrski predsednik ter ruski poslanik, je mikado dal svoje pritrdilo.

RUSKA DUMA ZA JUDE IN POLJSKO MLADINO.

Petrograd, 31. (K. u.) »Rječ« poroča: V interpelacijskem odseku dume je izjavil kadet Aleksandrov glede izgonov judov: »Ker se je izkazalo, da je vojaški neuspeh provzročila vnamarnost birokracije, je blazno označevati dva milijona dobrih judovskih državljanov kot edine krivce.« Z večino glasov se je obsodilo priznanje ruskih judov kot talcev kot nepostavno in nečloveško ravnanje vlade. Pozornost vzbujala vest, da se je v nekaterih krajih vršila zahvalna služba božja za razkrinkanje in odstranitev teh izdajalcev. Kmečka skupina je vložila interpelacijo na vlado, zakaj se je nekaj tisoč mladih ljudi, stezosledcev in celo 12 letnih otrok vzelo poljskim staršem in spravilo v razne ječe v notranji Rusiji, na kateri zakoniti podlagi temelji to barbarično in nečloveško postopanje in koliko časa naj ti nesrečni otroci medle po ječah.

GENERAL KUSMANEK KOT UJETNIK V MOSKVI.

Posebni poročevalec »Berl. Tageblatt« Emil pl. Szormory javlja iz c. in kr. vojne poročevalskega stana:

V bojih pri Miedzyrzeczu je bilo ujetih večje število Rusov, med njimi 3 častniki in 1 generalštabovec. Z le-tem sem imel priliko govoriti in ko sem na njegovo vprašanje povedal, da sem Oger po rodu, je postal zgovoren in mi pripovedoval: »V Moskvi sem veliko občeval z ogrskimi častniki. Bil sem v ruskem glavnem stanu in šele zadnje štiri mesece na bojišču. Imena vaših rojakov sem v teh težkih dneh žal pozabil. Samo ime nekega avstrijskega generala se spominjam: Kusmanek, bivšega poveljnika v Przemyslu. Vrl mož in izvrsten vojak. Bil sem mu dodeljen, ko je dospel v Moskvo. Pripeljal se je sam s svojim adjutantom in nekim polkovnikom — Hubrom ali Hujbrom. To je utegnulo biti koncem marca ali začetkom aprila. Spominjam se ga natančno: majhen, suh mož, s kratko ostrizanimi brki in lase počesane posredi na obe strani. Izobražen mož in o vsem poučen, samo nekoliko otožen. V stanovanju je imel ptička v gajbici; tu je stal po cele ure in ga gledal. Stanoval je v hotelu »National« v Moskvi, kjer je imel dve sobi. Bože moj, tudi general Kusmanek se je moral udati v neizpremenljivo usodo in se navaditi na svoj položaj. Zahajal je v kavarno. Časopisi so ga zanimali in dobival je naše, italijanske, angleške, švicarske in francoske. Sabljo in vso prtljago je smel obdržati. Pa sablja in uniforma sta mu bili odveč, zato si je dal general napraviti črno civilno obleko. Toda pristajala mu je prirčno slabo in od daleč se je videlo, da to ni civilist. Sploh je bil Kusmanek v Moskvi zelo znan, ker so listi priobčili njegovo sliko. Ko sem odšel na bojišče, mi je na prisrčen avstrijski vojaški način stisnil roko in mi želel mnogo sreče.«

RUSKO-POLJSKA KOMISIJA ODVEČ.

Krakov, 1. septembra. »Glos Naroda« poroča, da rusko-poljska komisija ne bo več sklicana.

Trgovinska bilanca za časa vojne.

Sedanji vojni so po pravici dali ime svetovne vojne; kajti, čeprav se borijo druga z drugo samo evropske velesile, vpliva ta borba s svojimi posledki vendarle na celi svet ter se zlasti jasno kaže v številkah in trgovinskem prometu posameznih držav in svetovnih delov. Glasom dosedanjih izkazov so te številke povsod zelo nazadovale. Pred vojno je bilo najživahnejše trgovanje med vsemi državami vseh petih delov sveta. Po vojni se je to stanje moralno izpremeniti oziroma poslabšati, že nato, ker so se obsežni veleobrtni in prometni krogi pritegnili vojni. Drugi vzrok je pa, ker je Anglija s svojim premočnim brodomjem znala nele svoje sovražnike, marveč tudi nevtralne države z vsemi možnimi sredstvi izključiti od svetovne trgovine. Anglija je nameravala Avstro-Ogrski in Nemčiji odrezati vsak dovoz živil ter nas tako pahnuti v gladovanje in stradanje in nas prisiliti, da se vdamo. Vrh tega pa je hotela z oviranjem dovoza surovin ustaviti vso našo industrijo. Dobršen del teh angleških »dobrot« je bil namenjen tudi nevtralcem. Seveda so morale ob takih razmerah številke, ki kažejo trgovinsko gibanje, v vseh teh državah padati. Poleg tega pa trpi mednarodna trgovina tudi še vsled mnogih izvoznih prepovedi.

Če pregledamo izkaz o avstroogrski zunanji trgovini v prvi polovici leta 1915, moramo reči, da je uspeh v očigled opisanih težavnih razmer še vseeno ugoden. V prvem polletju 1915 je naša trgovinska bilanca pasivna za 524 milijonov kron. (Ta »pasivum«, dolg, pomeni razliko med uvozom in izvozom.) To je skoro toliko kakor primanjkljaj v prvem polletju 1914. Pri tem pa so seveda številke o uvozu in izvozu dokaj nižje od lani, razlika pa približno enaka. Skupni promet je dosegel v prvem semestru t. l. 1575 milijonov kron. Uvoz je znašal 1050 milijonov kron, izvoz pa 525 milijonov. Lani v enaki dobi smo beležili 1853 in 1330 milijonov. Uvoz je torej letos dosegel dvakrat toliko kakor izvoz. V izkazu o uvozu so zaznamovane surovine s 577 milijoni. Ta številka nam dokazuje, da se novodobno zaprtje kopne Evrope, kar se nas tiče, ni docela presrečilo. O tem, kako je bilo mogoče preprečiti nasprotno namere, nas pouči kdo šele po vojni. Uvoz surovin je znašal v prvi polovici 1914. leta 1115 milijonov.

Kar se tiče izvoza, izkazuje seveda tudi veliko nazadovanje. Padel je od 1330 milijonov v prvem polletju 1914 na 525 milijonov v isti dobi tega leta; nazadoval je torej za 60%. Uvoz pa je nazadoval za 43%, kajti znižal se je od 1333 milijonov na 1050. Pri izvozu so padle surovine za 182 milijonov, gotovi izdelki za 171, gotovi izdelki za 450 milijonov. Veliko ulogo so tu igrale razne izvozne prepovedi. Tako so predvsem zadrževali naše

navajnejše izvozno blago: sladkor, in sicer namenoma, čeprav je baš žetev sladkorne pese v letu 1914. pokazala velik prebitek preko pokritja domače porabe. Hoteli so sovražnemu inozemstvu preskrbo s sladkorjem po možnosti otežiti; saj je bilo tudi nemški sladkor prepovedano izvažati, ruskega pa ni bilo dobiti. Pravi vzrok, da stradamo tudi doma, kar se tiče sladkorja, pa tiči v pisarnah knezov, grofov, magnatov, izdelovalcev orožja in še drugod, koder imajo največ delnic sladkornega kartela. Tudi glavno živino so morali zadrževati. Tudi to je bila druga leta važna izvozna postavka. Enako velja glede jajec in lesa. Prva so se začasno zadržala doma, o lesu pa vemo, da se ga je v mirnih časih v ogromni meri prodajalo v sovražne zemlje, zlasti na Italijansko.

Ob vseh teh razmerah, ki jih je poosttrilo še izvozno nadzorstvo vojne uprave, moremo reči, da je naš trgovinski promet doma ugoden. Trgovina in veleobrtni sta se hitro prilagodili vojnim razmeram, in tako vidimo, da številke glede uvoza od januarja meseca rastejo. V maju se pojavlja sicer vsled odpada Italije nazadovanje, ki se pa v juliju že zopet popravi. Izvoz je padel od 105 milijonov v januarju na 89 v februarju, na 76 v maju in 82 milijonov v juniju. To nazadovanje pa je le pripisati vedno množecim se izvoznim prepovedim. Gre zato, da naše bogate zaloge ne pridejo sovražnikom v roke.

Sedanje zaprtje kopne Evrope z angleške strani ni moglo doseči, kakor smo videli, docela svojega namena, ne da se pa oporekati, na našo industrijo zavira. Kakor pa je že svoj čas Napoleonova kontinentalna zaprtja povzročila v sili marsikakšno novost na polju veleobrtni, tako je tudi danes. V Nemčiji in naši državi se je kemikom in tehnikom že posrečilo, dobiti za doslej nenadomestljive inozemske surovine primernih nadomestil (surogovatov). Od pričetka vojne imamo že precej zgledov v tem oziru. Če pojde tako naprej, smemo upati, da se v dogledni dobi docela osvobodimo inozemstva. Vsaka reč ima pač dve strani, tudi angleško načelo izstradanja.

Ogri in Hrvatje v Schönbrunn.

Na Dunaj so došli ogrski in hrvatski veljaki, da se poklonijo cesarju in da obnove prisego zvestobe. Dunaj kraje ogrske in hrvatske zastave. Schönbrunn že dolgo ni videl toliko državljanov, cerkvenih knezov in magnatov, kakor zdaj. Vsemu svetu hočejo pokazati, da so Ogri in Hrvatje tesno zvezani z vladarsko hišo Habsburžanov.

Dne 1. septembra so se vozili hrvatski in ogrski delegati v krasnih svojih narodnih oblekah po Dunaju, ki je bil okrašen z zastavami. Dunajčani so jih prisrčno sprejeli. V glavnih mestih

sporazuma štirih, kjer so toliko pisali in sanjali o razpadu častitljive naše monarhije, bodo pač poparjeni, ko bodo čitali, da se Hrvatska in Ogrska klajnata v sedanjem zgodovinskem trenutku zmag nad Rusijo prevzvišeni vladarjevi osebi, nositelju in predstavitelju skupne monarhistične misli.

× × ×

Sprejem ogrsko-hrvatske poklonilne deputacije na Dunaju.

Dunaj, 1. septembra. (K. u.) O avdienci dunajskega in budimpeštanskega župana poroča »Wiener Rathauskorrespondenz«: Župan dr. Weisskirchner je nagovoril cesarja in se je najspoštljivše zahvalili za odlikovanje s častnim znamenjem Rdečega križa prve vrste za vojno dekoracijo. Župan je nato nadaljeval: Naša skupna avdienca pri Vašem Veličanstvu naj pokaže, da veže oba župana prijateljstvo in da hočeta delovati skupno v dosegajočih boljšega mestoma, ki sta jima izročena, v skupno državno korist. Cesar je odgovoril, da popolnoma in v celoti rad prizna velika dela in odgovornost, ki jo nosita oba župana. Velika tolažba mu je, ker sta se mu predstavila oba župana v skupni avdienci in z zadovoljstvom je čul, da je mesto Dunaj in mestna hiša okrašena z ogrskimi in s hrvatskimi zastavami. Najboljše sklepa iz tega za bodočnost. Cesar se je nato podrobno poučil pri županu dr. Weisskirchnerju o dunajskih razmerah in pri županu dr. Barczyju o razmerah v Budimpešti. Slavil je junaštvo dunajskih in budimpeštanskih čet in je izjavil svoje popolno priznanje prebivalstvu obeh mest za njih požrtvovalno in udano postopanje v tem težkem, a tudi velikem času. Vladar je govoril z županom dr. Weisskirchnerjem nemško, z županom dr. Barczyjem pa ogrsko.

Dunaj, 1. septembra. (K. u.) V »Industriehaus« je sprejel grof Stürgkh ogrsko-hrvatsko poklonilno deputacijo. Pozdravil jo je z daljšim govorom, v katerem je izrazil veselje, ker poklonitev kaže zgodovinski simbol zgodovinske skupnosti, prijateljstva in ljubezni v korist obema državama, v blagobit monarhije, v sijaj in slavo ljubljene vladarske rodbine. Ogrski ministrski predsednik grof Tisza je v svojem kratkem govoru naglašal, da je došla deputacija, da izkaže zvesto udanost in najspoštljivše ljubezen prevzvišeni vladarjevi osebi. Vse nas veže tovarištvo zdaj ob pragu pred drugim letom velikanske vojske. Pozabiti ne smemo sedanje naše sloge po vojski v vsakdanjem življenju.

Dunaj, 2. septembra. Zastopstva ogrskih in hrvatskih mest se danes poklonijo pod vodstvom ogrskega ministrskega predsednika in hrvatskega bana v Schönbrunn vladarju z mnogimi drugimi odličnimi dostojanstveniki.

Z juga.

BOJI NA SRBSKI IN ČRNOGORSKI MEJI.

Nemški listi priobčujejo naslednje srbsko oziroma črnogorsko poročilo:

25. avgusta smo ustavili sovražnikova brambna dela na donavski fronti proti velikemu otoku Mala Stračova in na savski fronti proti Ivičini Bari nasproti Skali. Istega dne smo prekinili sovražna dela na moldavskem otoku pod otokom Miharska Ada.

»Agence Havas« poroča s Cetinja:

26. avgusta so Avstrijci otvorili ljut artiljerijski ogenj in započeli več pehotnih napadov v smeri Savnega brda pri Grahovem. Bili so z vidnimi izgubami odbiti.

SRBSKI VPOKLICI.

Genf, 1. septembra. Francoski listi prinašajo odlok srbskega vojnega ministra, ki vpoklicuje vse v inozemstvu bivaajoče Srbe brez izjeme od 18. do 50. leta pod orožje.

NEZADOVOLJIV ODGOVOR SRBIJE.

Rotterdam, 1. avgusta. »Daily Telegraph« poroča iz Rima: Kakor se čuje, je Srbija izročila ententi zaupen odgovor. Sporazum nadaljuje pogajanja, da bi dosegel nadaljnje koncesije.

STALIŠČE BOLGARIJE.

Iz Budimpešte se poroča dne 31. avgusta: Glasom vesti iz Sofije je ministrski predsednik Radoslavov izjavil, da se je neizpremenjeno držal dosedanje politike in obznanil vsako nasprotno prizadevanje. — Trdovratno se vzdržuje vest, da bo vlada v najbližjem času razpustila sobranje. — Prosto-voljna državna bramba, ki se dopolnjuje večinoma z macedonskimi Bolgari, je vpoklicana k 40dnevni orožni vaji.

BOLGARIJA ODKLONILA SRBSKE PONUDBE KOT NEZADOSTNE.

Iz Ženeve se poroča iz zanesljivega vira, da je Bolgarija dosedanje srbske ponudbe kot nezadostne odklonila.

RADOSLAVOV IN OPOZICIJSKE STRANKE.

»Havas« poroča preko Dedeagača. Voditelji vseh bolgarskih opozicijskih strank so imeli skupen posvet, kako pripraviti vlado do tega, da bi se sporazumela s Srbijo in Grčijo glede ustanovitve nove balkanske zveze, ki edina more rešiti politični položaj na Balkanu. V imenu vseh voditeljev opozicije je imel Malinov dolg pogovor z ministrskim predsednikom Radoslavovom; le-ta je izrazil željo, da bi ostal v stiku z opozicijskimi voditelji, ker so vseča pogajanja tako velike važnosti za bodočnost dežele, da bo takoj sklical sobranje, kakor hitro bodo to zahtevale okoliščine. Radoslavov je zagotovil, da vlada ne bo ukrenila nobenih odločitev, ki bi se končnovaljavno tikale bodočnosti dežele, ne da bi se preje posvetovala z voditelji opozicije.

BOLGARIJA IN RUMUNIJA.

Iz Bukarešte se poroča dne 30. avgusta: Okolica tukajšnjega bolgarskega poslanika je bila obveščena, da so pogajanja med Rumunijo in Bolgarijo zelo napredovala in utegnejo biti v bližnjih dneh zaključena. Potek pogajanj obeča zadovoljiv uspeh. Kot gotovo velja, da se posreči rešiti vsa sporna vprašanja. Konstatirati treba, da si obe vladi v največjo dobrohotnostjo prizadevata, da odstranita pojavljajoče se težkoče.

Dogovor bo prehodni promet preko Rumunije znatno olajšal, dočim je doslej vsled tozadevnih težav bolgarska trgovina imela mnogo škode ter je bilo veliko pritožb. Na podlagi novega rumunsko-bolgarskega dogovora bodo ovire v poštnem prometu docela odstranjene. Rumunska brzojavna uprava bo posebno skrbno pazila na to, da se odpravijo pritožbe radi počasnega odpravljanja brzojavk.

Vprašanja Dobrudža — Silistria dogovor ne bo rešil, pač pa bo vseboval gotove izjave, v katerih prizna rumunska vlada opravičenost poprave meja v smislu bolgarskih želja. Ureditev tega vprašanja se odgodi za čas po vojni; tedaj bo posebna komisija po temeljitim študiju sestavila tozadevni dogovor in ga predložila obema državama.

Bukarešt, 30. avgusta. Po informacijah bolgarskega poslanika bi bilo Bratianujevo ministrstvo pripravljeno privoliti predlogu ministra Radoslavova, da se uredi meja Dobrudže in da se tako uredi razmere med obema državama. »Times« poroča, da je zblizanje Rumunije in Bolgarije teoretično že zagotovljeno. To vpliva tudi na to, da se zboljšajo srbsko-bolgarska pogajanja. Vodilni diplomati upajo, da odstranijo vsa nasprotstva med njimi in da jih tako pridobe za entento.

RUMUNIJA PRED ODLOČITVIJO.

Dunaj. »Abend« poroča iz Bukarešte: Političen položaj se je odločil. Kralj Ferdinand in kraljevič Karol sta došla v glavno mesto. Ministrski svet trajno zbora skupno z voditelji strank.

NOVI PREDLOGI SPORAZUMA GRŠKI.

Atene. Zastopniki sporazuma štirih so izročili Grški novo noto z novimi predlogi. Uradno se obvešča, da je Venizelosova vlada preklicala odgovor prejšnjega ministrskega predsednika Gunarisa in da je Venizelos izjavil, da se hoče nova grška vlada še pogajati, nakar so se predložili novi predlogi.

VENIZELOS ZA OHRANITEV NEVTRALNOSTI.

»Tägl. Rundschau« poroča iz Sofije 30. avgusta: Jugoslovanska korespondenca poroča iz Aten, da bo Venizelos zbornici naznanil sklep novega kabineta, da se bo držal nevtralnosti.

BIVŠI MACEDONSKI POSLANCI PROTI VENIZELOSU.

Solon. Bivši macedonski poslanci so ustanovili novo stranko, ki zahteva, naj ostanje vse grške pokrajine nedotakljive. Protestirajo proti Venizelosovi politiki in izjavljajo, da se drže Gunariseve politike.

Boj za Carigrad.

BITKA NA GALLIPOLIJU.

Sofija. »Utro« poroča z Dardanel: Zvezne angleško-francoske čete so po dvadnevem obstreljevanju s topovi napadle Maidos. Napadli so štirinajstkrat, a so jih Turki vselej odbili. Boji na Gallipoliju se bijejo s tako ljutostjo, kakršne še niso tam doživeli. Angleško poveljstvo je namreč zapovedalo, da se mora prodiranje proti Bulairu izsiliti za vsako ceno. Napadi Angležev so

se pa izjalovili ob turškem ognju. Bojevali so se 24 ur. Napadali so se morali končno umakniti. Angleži so izgubili nad 35.000 mrtvih in še več ranjenec.

Turško poročilo.

Carigrad. (Kor. ur.) Agence telegraphique Milli poroča: Glavni stan javlja:

1. septembra. V odseku Sedil Bahr je sovražna artiljerija zama poizkušala, da bi porušila naše strelske jarke na levem krilu, o čemer je potrošila ogromno municije. 30. avgusta so naše baterije ob morskih ožinah prisilile iskalce min, ki so se bili približali vходу v ožine, da so se umaknili; uspešno so obstreljevale tudi sovražno pehotno postojanko pri Sedil Bahru.

ZADNJA ANGLEŠKA IZKRCANJA OB DARDANELAH.

Nemški listi poročajo iz Carigrada: Dne 6. avgusta so Angleži v zatoku Suvla izkrcali kakih pet pehotnih divizij, dalje eno kavalerijsko divizijo brez konj, ker se bo uporabila kakor infanterija, in nekaj drugih oddelkov, vsega skupaj približno 100.000 mož z močno artiljerijo. Njihovi napadi proti našim južnim četam so bili

popolnoma brezuspešni. Pri severnih četah se je posrečilo Angležem, da so v prvem napadu potisnili nekoliko nazaj turško desno krilo. Takoj pritegnjene nove turške čete niso napada samo ustavile, marveč so ga vrgle znatno nazaj. Angleži so svoje predmostje podobne postojanke, ki so bile približno en kilometer oddaljene od morja, razširili dalje proti severu. Oddaljenost znaša sedaj približno dva kilometra. Turki pa imajo slejkoprej zasedene višine, ki obvladujejo celokupne angleške pozicije. Uspehi angleških napadalcev so bili torej pri južnih četah enaki ničli, pri severnih četah pa izredno neznatni in v nobenem razmerju z neizmernimi žrtvami ljudi in municije. O kakem potiskanju Turkov torej ne more biti nobenega govora.

AVSTRO-OGRSKI POSLANIK V AVDIENCI PRI SULTANU.

Carigrad, 31. avgusta. (K. u.) Avstro-ogrski poslanik, mejni grof Palavicini, je bil včeraj sprejet pri sultanu v avdienci. Poslanik se je zahvalil sultanu za častitke povodom rojstnega dne Nj. Veličanstva cesarja in kralja Franca Jožefa, izražene potom najvišjega dvornega mojstra.

Vojska z Italijo.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 1. septembra. Na italijanskem bojišču je položaj neizpremenjen.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Iz bojev na Koroškem.

Celovec, 1. septembra. Iz bojev zadnjih dni v prostoru pri Bovcu v severnem odseku Krna, kjer se sovražnik kljub najhujšim naporom ni posrečilo, da bi nas bil iztisnil le iz ene naših postojank, se mora pred vsem pohvaliti hrabrost naših čet. Pred vsem se je pa odlikovala v teh bojih šentipolitska deželna bramba, ki jo je podpirala koroška bramba in hrabra naša artiljerija. Hrabro je tudi naša artiljerija podpirala naše čete, ki so pridobile ta dan 20 velikih in 50 malih srebrnih hrabrostnih svetinj. Boji so se dne 28. avgusta zopet najljutejše razvili. Sovražnik je uvedel napad z ročnimi granatami, podpirali so ga metalci min. Med tem ko so strojne puške neprestano delovale, se je sovražnik med polnočjo in 5. uro zjutraj približal našim oviram in jih je poizkušal napasti. Ob 6. je bil napad odbit. Sovražnika smo vrgli v njegova stara kritja, ki jih obstreljuje naša artiljerija dalje. Velike sovražne žrtve so bile zopet zama.

Novi laški porazi.

Tirolski listi poročajo: Zadnji boji na prelazu Stilfser so privedli do tega, da so bili Italijani prepodeni s prelaza, tako da je ves prelaz v naših rokah. Naše čete so vzele Lahom tudi goro Scollutto, ki obvladuje višine prelaza. S tem je vrh narodov, ki je doslej mejl med Tirolsko, Švico in Italijo, postal vrh dveh narodov.

Laška ojačenja.

Bazel, 1. septembra. »Baseler Nachrichten« poročajo iz Milana: Od tu so se včeraj odpeljala številna ojačenja po trimesečnem vežbanju na fronto. Z milanskega kolodvora se je odpeljalo 18 posebnih vlakov.

Italijani se boje zime.

Lugano, 1. septembra. »Avanti« piše: Očividno je, da so se Avstrijci, odkar se množe ruski porazi, proti nam v vsakem oziru in v vsakem orožju ojačili, tako da nosimo sedaj mi najtežje dele evropske vojske. To je vojska, ne samo grozovita, marveč tudi dolga in težavna vojska — če je ne bo kak za kulisami diplomacije pripravljeni udarec končal. . . V enem mesecu smo sredi hude zime, zima v gorovju (ponekod že sneži) in nadaljno razume vsakod. O tem govoriti, je brez pomena.

Smrt italijanskega fregatnega kapitana.

»Reichspost« poroča: »Corriere della Sera« prinaša osmrtnico fregatnega kapitana Ernesta Giovanini, ki da je našel smrt na Jadranskem morju pred sovražno obalo. Iz tega se dá sklepati na vojno tragedijo, o kateri se doslej še ni poročalo.

Boji na zahodu.

Nemško uradno poročilo.

Berlin, 1. septembra. Wolffov urad poroča iz velikega glavnega stana:

Položaj je neizpremenjen. Severozahodno od Bapaume je neki naš letalec sestrelil neko angleško letalo.

Najvišje vojno vodstvo.

Francosko poročilo.

Iz Pariza se poroča dne 30. avgusta: Uradno popoldansko poročilo: Koncem včerajšnjega dne se je odigral v Argonih na mnogih mestih ljut arti-

Italija na Dardanelah.

Lugano. Poslanec Mussolini, ki je odrinil 31. m. m. na bojno črto, se posavlja v »Popolo d'Italia« z značilnim uvodnikom. Obeta sicer končno zmago sporazuma štirih, a ne zanikava, da Rusi pred spomladjo leta 1916, ne bodo mogli prodirati. Rusiji se mora zato olajšati položaj. Na zahodu se pa to ne more izvesti, dokler Anglija ne uvede splošne brambne dolžnosti. Priboriti se morajo marveč Dardanele, kar je tudi edino sredstvo, da se prisilijo balkanske države k odločitvi. Če se Dardanele hitro ne premagajo, prekuceta lahko osrednji velevalsti s svojim prodiranjem na Balkan vseh položaj. V bodočih mesecih bo moral zapostaviti sporazum strašno energijo in delo.

Prve italijanske čete pred Dardanelami.

Bukarešt, 1. septembra. »Adeverul«, »Universul« in drugi listi poročajo iz Carigrada, da so prve italijanske čete že došle pred Dardanele. Sedaj jih izkrcavajo.

Laške bojne ladje ob južno-azijskem obrežju.

Dunaj. »Pol. Kor.« poroča iz Carigrada: Več laških bojnih ladij se je pripeljalo v turške vode med Adalio in Mersino.

× × ×

Adalia in Mersina sta pristaniški mesti na južnem obrežju Male Azije.

Lahi nameravajo nanesti Mersino in Smirno.

Genf. »Progress« v Lyonu poroča z debelimi črkami, da nameravajo Lah napasti Mersino in Smirno.

Radi vohunstva obsojen.

Lugano, 1. septembra. V Vidmu so obsodili na dosmrtno ječo Avstrijca Andreja Sniderig (Žniderič), ker je izdal prodiranje italijanske armade.

Italijani se pečajo z vprašanjem mirovne konference.

Genf. Pariški vodilni krogi se čudijo, ker je rimska »Tribuna« objavila članek, ki se peča z ugodnostmi obeh držav po boju v Evropi v slučaju, da bi zdaj zborovala mirovna konferenca. Vznevoljil je osebito uvod članka, ki izvaja, da razpravljajo vprašanje o miru ugledni italijanski državniki, da si je v zadnji seji zbornice Viviani izjavil, da povzroči velezdajo na sporazumu tisti, ki bi le črhnil o miru. Giolitti, ki se že več tednov ne nahaja več v Italiji, na »Tribuno«, kar je splošno znano, nič ne vpliva. Na »Tribuno« vplivajo marveč Salandrov pristaši, ki so se že naveličali vojske.

Potres v Averzanu.

Lyon, (Kor. ur.) Tukajšnji listi poročajo iz Rima, da se je čutil v Averzanu močan potres. Samo novim hišam, ki so jih zgradili po zadnjem potresu na posebno varen način, je zahvaliti, da ni bilo večje nesreče. Kljub temu se boje, da je število žrtev znatno.

Ijertski ogenj, ki ga je spremljal boj z minami, bombami in ročnimi granatami. Sovražni strelski jarki ob cesti v Courte, v mourissonskem in bolanškem gozdu so bili resno poškodovani. Noč je bila na tem ozemlju in na ostali fronti mirnejša.

French poročila.

London, 1. septembra. (Kor. ur.) Reuter: Poročilo feldmaršala Francja: Od 18. avgusta je prišlo na angleški fronti le do bojev z minami. Sovražne letalce smo sestrelili. Artiljerija je pri Langemarku razstrelila železniški vlak.

Novi Verdun pod zemljo.

Vojni dopisnik »United Press«, ki si je ogledal francosko fronto in Verdun, piše o strelskih jarkih, ki jih je videl v verdunski okolici:

Videl sem tajnosti Verduna; odkrili so mi jih, kakor bi pred menoj odprli knjigo. Vodili so me po podzemeljskih poteh, ki so skopane 60 m globoko v zemljo. Pokazali so mi glavne utrdbe, videl sem živež, municijo, bolnišnice, brezžične brzojave in vse vojne priprave. 35 m globoko pod zemljo sem govoril s častnikom vojaške uprave v njegovem — uradu! Rekel mi je, da se vse te priprave niso izvršile zato, ker bi bil Verdun v nevarnosti, marveč zato, ker hoče glavni štab imeti mir pri svojem delu, da ga ne moti grmenje nemških topov; zato so se umaknili v podzemeljske prestore, ki so jih tekom časa izdolbili. Dopisnik zaključuje: In zares so pod zemljo izdolbili celo mesto in podzemeljski prostori so tako prostrani, da se more v njih nastaniti celokupno mestno prebivalstvo.

Strelski jarki okoli Londona.

Curh. »Neue Züricher Zeitung« objavlja iz Londona sledeče poročilo: Angleška admiraliteta ne izključuje možnosti, da se Nemci izkrcajo na Angleškem. Okoli Londona grade zato strelske jarke in utrdbe, ki izpopolnjujejo že izvedene varnostne odredbe na drugih točkah obrežja. Admiraliteta hoče tudi moč angleške mornarice povišati in hoče za to povišati število mornarjev od 250.000 na 300.000 mož.

Vprašanje zimske vojne na Francoskem.

Iz Pariza se poroča, da se je vojni minister Millerand posvetoval na fronti z generali o potrebnih odredbah za zimsko vojno.

Anglija pospešuje proizvajanje municije.

London, 31. avg. (K. u.) Reuter poroča: Anglija je dobavila Franciji za proizvajanje municije 2 milijona ton premoga. Del tega premoga se je pripeljal z ladjami, ki jih je dala na razpolago britanska admiraliteta. Transport je sedaj končan. Avstralska orožna tovarna dela zadnji čas z dvojno delavno dobo, tako da se je proizvajanje zelo pomnožilo. Vlade delavnice v Neusüd-walesu so se izpremenile v arzenale in izdelujejo sedaj strojne puške. Avstralski brambni minister je odredil potrebno, da se začno izdelovati težke granate.

Jeklene čelade francoskih vojakov.

Kakor se je že poročalo, nosijo francoski vojaki zadnji čas jeklene čelade, ki naj bi jim varovale glavo pred učinkom krogel. Neki francoski vojaški zdravnik piše o tem v »Lanceti«: Proučaval je petinpetdeset ranjenec, izmed katerih je trinajst nosilo jekleno čelado. Vsi drugi so imeli rane na glavi, le ta trinajstora ni dobila ran v glavo, dasi so jim krogle prebile čelado, marveč so se jim le pretresli živci in vrhu tega so imeli nekateri praske na licu. Zdravnik je mnenja, da so utegnile čelade preprečiti ranitev, vendar tega ne trdi kot popolnoma gotovo. Splošno se pa le misli, da nudijo jeklene čelade varstvo proti krogam in na Francoskem bodo najbrže opremlili celo vojsko z močnejšimi jeklenimi čeladami.

Neurje v Gironde.

Pariz, 1. septembra. (Kor. ur.) »Nouveliste« poroča: V Gironde je zadnje dni divjala strašna nevihta, ki je uničila večji del pridelkov. Škoda je zelo velika.

Mirovno gibanje.

»Frankf. Zeitung« poroča: Londonski »Economist« piše o Greyevem pismu v uvodniku, da se zdi, da mirovna pogajanja niso prav daleč. »Frankf. Ztg.« pristavlja: »Economist« je pojmovanje londonske city podal čisto prav, vendar pa Nemčija mirno in hladno čaka, da bodo Greyeve besede popolnoma jasne.

Haag, 1. septembra. Iz Londona poročajo, da so tam vnovič v velikih množinah razširjali pozive z napisom: »Hiter mir ali — propad Angleške.« V pozivu se naglašajo, da so dosedanji vojni uspehi pokazali nepremagljivo moč nemškega militarizma, zato bi bilo nadaljevanje vojske brez vsake koristi. Hiter sklep miru je potreben, sicer bo Angleška gospodarsko padla.

Krakov, 1. septembra. »Nowa Reforma« poroča iz Pariza: V uredništvu lista »Courrier des soldats« so našli številne brošure za mir. Policija je brošure zaplenila.

Amsterdam, 1. septembra. Kakor poročajo listi, se je 30. avgusta v Rotterdamu vkrcalo poslanstvo 43 mirovnih priteljev, ki potujejo v Ameriko. Sprejel jih bo predsednik Wilson.

Naročajte „Slovenca“!

Razna poročila.

POSANIK GROF BERNSDORFF JE ODPOTOVAL V WASHINGTON.

London, 1. septembra. (Kor. ur.) Reuterjev urad poroča iz New Yorka, da je nemški poslanik grof Bernsdorff odpotoval v Washington. Sodi se, da nese s seboj iz Berolina došle nove depeše.

RUSKO VZHODNOMORSKO BRODOVJE.

Genf, 1. septembra. O ruskem brodogradu v Vzhodnem morju prinašajo pariški listi londonska poročila, da se je zadnji čas znatno ojačilo. Uvrstili so štiri linijske ladje tipa »Gangut«. K tem pridejo še številni angleški podmorski čolni.

RAZPIS TRETJEGA VOJNEGA POSOJILA NA NEMŠKEM.

Berlin, 31. avgusta. (K. u.) Izšlo je vabilo k podpisovanju 3. vojnega posojila. Posojilo se obrestuje po 5 odstotkov in je do 1. oktobra 1924. neodpovedljivo. Podpisana cena znaša 99 odstotkov proti 97 in pol odstotka pri prvem in 89 in pol odstotka pri drugem vojnem posojilu. Vplačevanje se razdeli na 4 termine od 18. oktobra do 22. januarja. Vsota za podpis ni omejena. Podpisovanje se začne 4. in konča 22. septembra.

Dnevne novice.

+ **Nemški razumniki.** Šest velikih gospodarskih zvez je državnemu kanclerju podalo spomenico, kjer je rečeno, da zavračajo vtelesenje ali pridruženje politično samostojnih držav. Nemška država je nastala iz misli o narodni edinosti, narodni skupnosti. Tuje narodne elemente je le počasi in do sedaj še nepopolno zliha s seboj in ti razumniki pravijo, da si niti od dogodkov niti od oseb niti lahko vzbudljivega razpoloženja ne dajo vsiliti, da bi opustili temeljne misli ustanovitve države in da bi državo predruščili ali pa razrušili značaj narodnostne države.

+ **Odlikovanja.** Srebrn zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil četovodja, tit. narednik 4. dom. p. Viljem Pelikan. Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste je dobil nad. stražmojster Furlan Nik., pri 7. dež. orožniškem poveljstvu in orožniški nad. stražmojster Gründl Franc, pride-ljen 17. pp.

— **Vpoklic 42- do 50letnih črnovojnikov.** Z Dunaja se poroča listom: Deželni glavar Hauser je na prošnjo več poslancev in županov pri c. in kr. vojnem ministrstvu in c. kr. deželnoobrambnem ministrstvu nastopil za to, da bi iz narodno-gospodarskih razlogov ne pozvali pod orožje potrjenih 42- do 50letnih črnovojnikov pred novembrom, in sicer pred 15. novembrom. Govorilo se je namreč, da nameravajo vpoklicati navedene letnike že 15. oktobra.

— **Masaryk kot vseučiliški profesor odstavljen.** C. kr. kor. urad poroča: V seji disciplinarnega sveta proforskega kolegija češkega Karl Ferdinandovega vseučilišča v Pragi so pod predsedstvom Hennerja soglasno sklenili, da izgubi dr. T. G. Masaryk, redni profesor filozofije in rektor filozofičnega seminarja, svoje profesorsko mesto, ker se je odstranil, ne da bi se primerno opravičil, in ker ni nad eno leto izvajal svoje funkcije. Sklep se predloži bogočastnemu in naučnemu ministrstvu v potrdilo.

— **Kako se godi Slovincem v italijanskem ujetništvu.** Iz italijanskega ujetništva se je oglasil Anton Culkar iz Drage pri Višnjigori. Piše: »Ljubi starši in sestre! Vam naznamim, da sem v ujetništvu na Laškem. Gre mi dobro, piti in jesti mi ne manjka, pisal sem po 20 kron, da si kupim hlače, spodnje hlače in srajco, ker nimam nič.« Laški cenzor pa ni vedel, da je bil Culkar dogovorjen s svojo materjo Uršulo, da, če bodo tri pike, je hudo, če bodo štiri pike, je pa prav hudo! Torej gre Slovincem, ki so ujeti, na Italijanskem, prav hudo in se sklena iz te dopisnice, da nimajo niti jesti niti piti.

Od Haeckla k Bogu. Časopis »Dobri Zvestovani« je prinesel naslednje pismo: Bojeval sem se skupaj s tovarišem, ki je bil fanatičen privrženec Haeckla in njegovega materijalističnega monizma. Često, prečestokrat se je norčeval iz Boga, svetega pisma in krščanstva. Ali Gospod Bog ga je našel v vroči btiki. Bilo je po strašnem boju. Nepopisno grozno so granate sikale in rušile. Mnogo naših tovarišev je bilo raztrganih na drobne kosce. Z neba pa kakor bi padal krvav dež, kri naših bratov, raztrganih v viharju. Čudo, da smo mi ostali neranjeni. Tedaj smo poklekili, dasi tega že davno nismo bili več vajeni, in se zahvalili svojemu Stvarniku — Bogu iz polne duše. A tudi tisti moji tovariši je bil med temi, ki so glasno molili. In toliko da smo vstali, pa je rekel »Rad bi videl, da bi bil tukaj z nami Haeckel, moral bi izprevideti, da ni ves njegov monizem vreden pipe tobaka. In zapeli smo zahvalno

pesem; tako vroče, srčno in navdušeno še nisem slišal peti vse svoje žive dni.

— **Gradnja nove železnice Gradec—Liebenau.** Železniško ministrstvo je podelilo družbi graške mestne železnice pravico za tehnična predela za gradnjo nove železnice Gradec—Liebenau.

— **Prepoved, konje z razvidnicami odstraniti iz njihovih nabornih krajev.** Z ukazom c. kr. ministrstva za deželno bran z dne 30. julija 1914, drž. zak. št. 179, se je izdala prepoved, konje z razvidnicami odstraniti iz njihovih nabornih krajev. Na to se vnovič opozarja občinstvo s pristavkom, da se prestopki te prepovedi kaznujejo z denarjem do 600 K, s katero globo se lahko združi zapor do enega meseca.

— **Plemstvo je podeljeno** polkovniku R. Budinger, poveljniku 16. pešpolka.

— **Na Homcu.** Na Mali Šmaren dne 8. septembra t. l. se vrši na Homcu popoldne ob pol 3. uri cerkvena pobožnost za slavno našo zmago in mir. Druga leta se je vršil 8. septembra ljudski tabor. Letos to ni mogoče, zato se bo vršila le cerkvena pobožnost. Vsi v kamniškem okraju, ki so druga leta radi prišli k homški Mariji prosit pomoči, so vabljeni tudi letos.

— **Strela je udarila** dne 30. avgusta opoldne v hlev posestnika Janeza Černe, Dol. Ajdovec, ter ubila dva vola in eno telico. K sreči se ni nič užgalo.

— **Mezda kmečkih otrok se vračuna v osebnodohodninski davek.** Prizivna komisija za osebnodohodninski davek za Stajersko je ertala iz napovedi za osebnodohodninski davek znesek 500 K, katerega je neki kmet izplačal svojim otrokom kot mezdo, ker so mu opravljali kmečka dela, in se je izrekla, da se znesek, katerega plača kmet svojim otrokom, da mu opravljajo kmečka dela, ne vračuna kot izdatke pri napovedi osebnodohodninskega davka, češ, mezda, ki jo izplača kmet svojim lastnim otrokom, ne pride pri odmerjenju osebnodohodninskega davka v poštev. A proti temu odloku je vložil dotični kmet priziv na upravno sodišče, ki je pa bilo drugačnega mnenja, in je razsodilo, da je vse eno, če kmet plača mezdo tujim delavcem, ali pa lastnim otrokom, če se le mezda sploh izplačuje. Torej se v bodoče sme delavska mezda, katero izplača kmet svojim lastnim otrokom, odšteti pri odmerjenju osebnodohodninskega davka.

— **Griza in legar sta se pojavila** v nekaterih vojaških taboriščih v Mariboru.

— **Našla se je pri Ajdovščini manjša vsota denarja.** Dobi se pri Metodu Čebren, Brij, p. Ribenberk, Goriško.

— **Na globo 34.000 kron** so bili obsojeni lastniki tvrdke Edvard Sachs in naslednik iz Münhausa. Prodajali so namreč v svoji podružnici v Stainach-Traningu mast 50 kg za 184 do 186 K, dasi so plačali za njo 128 do 131 kron. Sodnik je zato prisodil lastnikom tvrdke Gustavu Lichtensteinu, Hansu Kutscheru in njunima zastopnikoma Ludoviku Appelu in Hansu Kutscheri radi navijanja cen vsakem po 42.000 kron globo.

— **Umrli je štajerski dež. poslanec** ravnatelj Jožef Mosdorfer.

— **Smrt vojaka iz Nemčije v Dravi.** »Marburger Zeitung« poroča, da sta dva vojaka iz Nemčije včeraj kopala konje v Dravi. Naenkrat je eden vojakov izgubil tla pod nogami in izginil v valovih. Njegov konj je priplaval na breg.

— **Iz italijanskega ujetništva piše** Franc Adamič iz Andola pri Sv. Gregoriju svoji ženi: »Naznanim Ti, da sem ujet v Italiji, z menoj tudi nekaj mojih tovarišev, Venturini Franc in Arko iz Zapotoka. Levstek je umrl. Z Bogom, pa kaj molite zame!«

— **Iz Poročila se je v Zagrebu** operna pevka gđena Vika Engl z g. Ivo pl. Mošin-skim, vladnim tajnikom.

— **Dezerier ustreljen.** Graško vojaško sodišče je obsodilo poddesetnika Karla Jandl od 26. domobranskega pešpolka radi neprestanih dezertacij na smrt. Jandl je bil v soboto dne 28. avgusta ob 7. uri zjutraj ustreljen. Svarilen zgled za nedovoljeno uhajanje iz vojašnic!

Eksplodizija ameriškega municijskega vlaka.

7000 funtov dinamita zletelo v zrak. San Francisco, 1. septembra. Pri Pionirju je skočil s tira vlak, ki je vozil 7000 funtov dinamita, ki je eksplodiral. Trije železniški uslužbenci so ubiti, vlak je popolnoma razdejan.

Primorske novice.

— **Knez nadškofjski ordinarijat goriški** posluje še vedno v Gorici.

— **Poziv beguncem, ki se nahajajo v območju vojaških operacij.** Tržaško namestništvo je z razglasom pozvalo vse begunce, ki se nahajajo v območju vo-

jaških operacij, pa so brez vseh sredstev ali brez zadostnih in zato odvisnih od javne dobrodelnosti, da se nemudoma zglase pri najbližji politični policiji, da jih odvravi v notranjost dežele v kraje, ki so določeni za begunce. Vožnja je do Lipnice brezplačna in v služaju nuine potrebe dobe tudi majhno denarno podporo. Potem se jim pa izplačuje redna podpora za begunce, ki se je etapnemu območju načelno ne daje.

— **Novo imenovanje ulic v Pulju.** Trdnjavijski komisar v Pulju je izpremenil nazive nekaterih ulic in sicer: Ulica Stazione se sedaj imenuje »Ulica Karla Franca Josipa«. Začetek alturske ulice, ulice Cantarini in ulica Rosandra se od sedaj imenuje »Ulica Colloredo-Melsa«, ulica Nicolo Tomaseo se imenuje »Ulica Bourguignon«, a ulica Dandolo »Ulica admiral Dandolo«.

— **Zlorabe pri prodajanju vojnega kruha v Trstu.** Nekateri prodajalci vojnega kruha v Trstu so prodajali kruh na vago, to je zahtevali so za štruco (1 kg) več nego 60 vin. ali pa so odrezali košček proč. Mestna komisija je sedaj strogo nastopila proti tej zlorabi in razglasila, da se sme vojni kruh prodajati samo v celih kosih (štručah) in da ne sme nihče več zahtevati za štruco nego 60 vin. — Ker doslej v Trstu še niso imeli krušnih izkaznic, se je dogajalo, da so nekateri kupili čim več vojnega kruha, ki so ga potem z velikim dobičkom prodajali. Zato so s 1. septembrom tudi v Trstu uvedli stalne krušne izkaznice (ki se ne strižejo in služijo le kot legitimacija). Tudi za olje uvedejo izkaznice; posamezna družina dobi k vsaki kili turšične moke, ki jo dobi istotako proti izkaznici v mestnih prodajalnah, po četrt litra olja na teden. (Turšična moka je po 60 vin. 1 kg.)

— **VPisovanje v tržaške šole družbe sv. Cirila in Metoda.** VPisovanje za šolsko leto 1915-1916 se bo vršilo: a) na deški in dekliški šoli pri Sv. Jakobu dne 13., 14. in 15. septembra 1915 od 9. do 11. dopoldne v pisarnah šolskega vodstva; b) na deških vzporednicah (I.—V. razred) na Acquedottu 20. dne 13., 14. in 15. septembra 1915 od 2. do 4. popoldne v III. nadstropju; c) na dekliški šoli na Acquedottu 20. dne 13., 14. in 15. septembra 1915 od 9. do 11. dopoldne v I. nadstropju. — Vse tri šole so osemrazredne z obilglatnim poukom v nemščini od 3. in z neobligatnim v laščini od 4. razreda naprej. — Šolsko leto se prične dne 16. septembra.

— **Kanalsko dolino je mnogo** ljudstva začasno zapustilo.

— **Umrli je v Velsu g. Ivan Batič.**

— **Milan Polić, bivši kapelnik slovenskega gledališča v Trstu** je angažiran kot kapelnik hrvaškega gledališča v Osijeku.

Ljubljanske novice.

— **Iz Pripravljalni tečaj za vsprejem na srednjo šolo.** Oni učenci ljubljanskih mestnih deških ljudskih šol, ki žele prestopiti s prihodnjim šolskim letom na srednjo šolo in morajo v ta namen napraviti vsprejemni izpit, naj se v soboto 4. septembra 1915 dopoldne zglase v pisarni vodstva one šole, kateri pripadajo. Voditelja I. in III. mestne deške ljudske šole in pa vodja mestne nemške deške šole uradujejo v šolskih pisarnah, vodja II. mestne deške ljudske šole v svojem stanovanju, Ilirska ulica št. 27, I. nadstropje, vodja IV. mestne deške ljudske šole pa tudi v svojem stanovanju Soteska št. 6, II. nadstropje, vodja šišenske deške osemrazrednice v vodstveni pisarni Gasilska cesta št. 242 pri tleh.

— **Iz »Rdeči križ«.** C. kr. komisar avstrijskih pomočnih društev Rudolf Abensperg in Traun je došel v spremstvu c. in kr. ritmojstra Franc grof Thurn-Valsassina na 1. septembra 1915 v Ljubljano, da pregleda naprave Deželnega in gospejnega pomočnega društva »Rdečega križa«.

— **Iz Umrli je v Beljaku g. Anton Kamposch,** star 58 let. Pokojnik je bil več let ravnatelj hotela »Union« v Ljubljani. Rodom je bil štajerski Slovenec. N. v m. p. l.

— **Iz Vojno odlikovanje.** Podpolkovniku generalnega štaba, Milanu vitezu Bleiweisu-Trstenškemu, našemu ljubljanskemu rojaku, ki je bil šele pred kratkim odlikovan z redom železne kro-ne III. razreda z vojno dekoracijo in z železnim križem II. razreda, je bil za hrabro nastopanje pred sovražnikom vnovič podeljen vojaški zaslužni križec III. razreda z vojno dekoracijo.

— **Iz Smrtna nesreča.** Ko so včeraj popoldne delavci iz tobačne tovarne na južnem kolodvoru nakladali tobak, je pri tem prišel oženjen delavec iz Gline Franc Bučan med odbijaje, ki so ga tako poškodovali, da je na licu mesta izdihnil. Ponesrečenec zapušča šest nepreskrbljenih otrok in bolno ženo.

— **Iz Kadet Franc Bremec padel.** O tem se nam še piše: Zopet je zavihrala vojna vihra ter pretrgala nit mlademu življenju, ki je obetalo toliko dobrega za človeško družbo, posebno za naš mali slovenski narod, kateremu je ta svetovna vojna usekala toliko nezakeljivih ran. V vročem boju ob desnem bregu Dnjestra je padel kadet domačega domobranskega pešpolka št. 27 B r e m e c Franc, sin znane ljubljanske družine. Huc udarec za starše, katerih nada in ponos je bil, neizbrisna izguba za sestro, s katero ga je vezala prava bratovska ljubezen, in za njegove prijatelje in znanke, ki so ga vsi cenili radi njegove značajnosti, resnosti in njegove izredne družabnosti. Znan je bil kot pevec, znan kot telovadec in športnik v ljubljanskih športnih društvih. Komaj, ko je dokončal študije na ljubljanski realki, ga je poklicala vojna tromba v vojaško službovanje. Kot enoletni prostovoljec je obiskoval oficirsko šolo v Judenburgu in Slov. Bistrici, kjer se je z vso vneto poprijel vojaških študij tako, da si je pridobil eno prvih mest med svojimi tovariši. Potem se je praktično vezbal pri svojem polku skozi pet mesecev, dokler ni koncem maja od-rinil na bojišče. Iz številnih njegovih pism na starše je odsevala neka tiha potrpežljivost vzlic gorja, ki mu ga je donosalo življenje na bojišču. Nevstrašen pred sovražnikom, razumen voditelj svojega voda, ki mu je bil udan z dušo in telesom, je vztrajal čez dva meseca pri svojem polku, dokler mu ni sovražna svinčenka 10. avgusta t. l. prestrigla niti življenja ter ga za vedno rešila vsega gorja in bridkosti. Na usodni dan ob 2. uri popoldne poroča še svoji materi, katero je ljubil nad vse, da se je dotedaj še srečno izognil sovražnim krogom ter da upa na srečen izid. A ob 4. uri popoldne mu je ugasnilo mlado življenje. Naslovil je še dve vojno-poštni dopisnici na očeta in sestro, a dokončal ju ni. Njegov stotnijski poveljnik nadporočnik Zupančič je izpolnil obe dopisnici ter jih doposlal staršem. Veliko tirjaš Ti nebo od našega naroda, a te žrtve naj nam vse donese srečno bodočnost in zato blag spomin Tebi, dragi France, ki si padel v boju za to našo bodočnost. Obenem naj-globekeje sožalje žalosti potrti rodbini! Bog naj Vas tolaži!

— **Iz Mestno otroško igrišče.** V Lattermannovem drevoredu za buffetom hotela Tivoli, aii tik ob ljubljanskem praturu, se je napravilo na predlog občinskega svetovalca I. Štefeta v zadnji seji magistratnega gremija lepo otroško igrišče, ki ga je mesto že dlje časa potrebovalo. Trava je pokošena in za matere, oziroma pestunje se je postavilo 14 novih klopi. Starši naj torej pošiljajo svoje otroke tja, kjer je rezervirano igrišče za našo mladino, sredi najlepših kostanjev na trati. Na glavna izprehajališča se pa naj otrok iz higijeničnih ozirrov ne jemlje več.

— **Iz Umrli so v Ljubljani:** Margareta Venier, mestna uboga, 72 let. — Ivan Pregelj, kajzar, 67 let. — Anton Pitako, sin šivilje, 6 let. — Uršula Jelovčan, služkinja, 50 let. — Berta Marenzeller, zasebnica, 58 let. — Edvard Spreitzer, sin trgovca in posestnika, 7 dni. — Ivana Košir, občinska uboga, 47 let. — Friderik Doxie, fotograf sin, 14 dni. — Ljudmila Bizjak, krojačeva hči, 9 let. — Lovrenc Jelzar, dninar, 56 let. — Fran Pirš, sin strojarskega pomočnika, 3 leta. — Ivan Bremšak, sin železniškega uslužbenca, 7 in pol mesecev. — Anton Kusent, pešec. — Marija Petek, delavka v tobačni tovarni, 38 let. — Matija Nagu, hirelec, 72 let.

— **Iz Oni trgovci, ki dobavijo blago za vojaštvo,** dobe glede tarifov za vojaške dobave pojasnila pri načelniku gremija trgovcev, Iv. Samcu, trgovcu na Mestnem trgu.

— **Iz Pozor!** Trgovci in obrtniki se opozarjajo, da poteče rok dolžnosti naznanila za nepodelano ovčjo volno dne 8. t. m. in je naznanilo podati po stanju od dne 1. t. mes. Tozadevne tiskovine se dobe pri obrtnem oddelku mestnega magistrata, kamor so izpolnjene tudi doposlati.

— **Iz Izgubil se je ali pa ušel pred 14 dnevi** Milan Srečnik, krojaški vajenec. Fant je majhne postave, star 13 let, bledega lica in ima siv klobuk in hlače, jopič pa črn. Zadnje dopisnico je pisal iz Logatca, kjer pravi, da gre proti Vipavi. Kdor bi ga opazil, naj ga izroči najbližji orožniški postaji. Pojasnila prosi njegov oče Jakob Srečnik, Radeckega cesta št. 1, Ljubljana.

Italijanske aspiracije.

Zagrebske »Novine« imajo izviren dopis iz Curiha, v katerem pišejo o vedno večjih laških aspiracijah sledeče: Od prvotnega »Trento e Trieste« se se meje kmalu razširile dalje proti severu do srede Tirolske, a na vzhod — do negotovosti. Naenkrat se pojavi cela povodenj vsakovrstnih zemljevidov teh njihovih »terre irredente«, »aspirazioni nazionali«, »confini naturali«, »le Alpi nostre« — in kdor je vedel dati svoji karti lepši naslov, ali da

je prilepil v njene meje kakšen nov kos, ta se je boljše razprodal. Seveda so te karte vsele po vseh prostorih, vsak jih je moral kupiti, ker ni bilo drugega izhoda, drugače so ga proglasili za »austrofila«.

Tako torej ležita pred menoj dve karti, kateri hočem, ker vam ju ne morem pokazati, na kratko opisati. Ena ima naslov »La regione veneto e le Alpi nostre« (Benški kraj in naše Alpe), druga »I confini naturali dell' Italia e le terre irredente« (Naravne meje Italije in neodrešene dežele). Prva je etniško-jezična karta; hoče namreč pokazati, kateri narodi stanujejo na tem ozemlju in obsega samo Trident (južno Tirolsko) in našo Istro in Goriško. Drugi je dodana tudi Dalmacija. Kar se tiče Tridenta, ne bom podrobno opisoval, do kam so že dospele te zamišljene meje. Bojim se, da vas to ne bi posebno zanimalo. Dosti je, da pripomnim, kako so Lahi na svojo nesrečo vzeli celo polovico te dežele, kjer stanujejo sami Nemci. Že zaradi tega mislim, ako bi se ta vojska nesrečno končala in bi se izpolnile laške želje, bi bilo Lahom slabo, ker bi imeli v svoji hiši dva največja sovražnika: Nemce in Slovane, kateri ne bi opustili nobene priložnosti, da s složnim delom in s pomočjo sosednjih bratov uničijo to zlosrečno novo »patrio«.

Bolj vas bodo zanimala vzhodne meje, ki gredo skozi same slovenske in hrvatske kraje. Risar je pomčil svoj kist v nekako kostanjevo barvo in — meja je bila gotova. Meja gre od sedanje laške meje na gorski prelaz Predil, od tukaj na Triglav, od tu na Črni vrh izza Podbrda, nato se obrne proti jugovzhodu obsegajoč Idrijo, Logatec in Planino, pa hajdi naravnost na naš hrvaški Klek nad Reko. Tukaj meja preneha na desnem robu zemljevida, kakor bi nam hotela reči: »Hej! vi Hrvati in Slovenci! Ako bodete pridni in ponižni, se bom spustila od tukaj v morje, drugače bom pa nadaljevala svojo pot »ad libitum«, po svoji volji, naprej — v neizmernost.

Risar je potrošil največ rdeče barve. Z njo je hotel označiti kraje, kjer se nahaja laški živelj. To se razume: Gorica, Trst in njegova okolica, spodnja Istra in celi puljski okraj so postali naenkrat popolnoma laški; roka se mu celo zaletela v notranjo Istro, ter je pokril z rdečo barvo ves kraj okoli Motovuna in Buzeta, Sušnje-vico do Kerbuna in Čepiškega jezera, drugi rdeči madež pa je padel na Sejane in se vleče do Mun in Brguda. »Rdeča Punta, tja do Labinja, ko je še nenaseljena, naj bo laška« — je rekel risar — »saj nas je v Italiji kot malega boba« in z eno potezo kista je postalo vse laško. Ravno taka sreča je doletela Reko, Sušak in Trsat, okolico Krka, Čresa in celi Lošinj. Še več, risarjev kist je šel čisto slovenske in hrvatske kraje, označene z zeleno in modro barvo, ter je potegnil neke debele, sporedne, rdeče črte, katere bi imele pokazati, da so tudi tam pomešani Lahi. Tako je dobil slovenski del Goriške šest dolgih črt, otok Čres tri, a Krk štiri. Kist se je moral na dolgem potu odpočiti ter je zapustil na teh počivališčih rdečo pego in poitalijani mnoge naše hrvatske in slovenske vasi in mesteca. Ali »de nimis non curat praetor« (na malenkost se ne pazi) — je rekel risar in poslal v svet to ogromno delo laške kulture in dokaz njihove iskrenosti v boju za emancipacijo potlačenih narodnosti. (Dalje.)

Iz ruskega ujetništva

se je oglasil bivši član Orla v Št. Vidu nad Ljubljano in cerkvenik božjepotne cerkve v Dravljah g. Rok Kunovar. Dne 10. novembra 1914 je pisal zadnje pismo in od tedaj ni bilo nobenega glasu več o njem. Mati in sestra Francka sta jokali in zdihovali in bili popolnoma uverjeni, da Roka ne bode več. Po poteku osmih mesecev pa se za mrtvega proglašeni Rok zopet oglasi in piše, da je zdrav ter da se nahaja v Eržavi na Ruskem zaposlen v sladkorni tovarni. — Simon Tomaž iz Laz v Tuhinju se ni oglasil sedem mesecev. Nekateri njegovih znancev so trdili, da so ga videli mrtvega na bojnem polju. Zdaj se je pa oglasil iz ruskega ujetništva in pravi, da je bil ujet pri padcu Przemysla. — Iz ruskega ujetništva so se nadalje oglasili sledeči: Lovrenc Rozman, mizarski mojster v Neustiftu pri Brünxu na Tirolskem, brat padlega vlač. g. kurata Valentina Rozmana. V svoji dopisnici piše na sestro gospo Katarino Oličič sledeče: »... Naznanim Ti, da sem ujet. Kje sem in kam bom šel, ne vem.« Dopisnica je bila pisana dne 8. aprila t. l. in je prišla na Boh. Belo šele 5. julija 1915. — Nadalje so se oglasili: Janez Markelj, kateri že tudi ni pol leta nič pisal, Janez Ra v n i k tudi pol leta nič pisal, nadalje Janez Z u p a n. Zadnji je bil ujet ob kapitulaciji Przemysla. Bil je do zadnje razrušitve fortov in topov ter municije v mestu. V ujetništvu sta tudi Janez in Alojzij Peter nel j, vsi iz Boh. Bele. — Iz ruskega ujetništva sta se oglasila: Matija K o v a č i č iz Petrušnje vasi, župnija Št. Vid na Doleniskem; Franc

Oblak iz Dobručeve pri Žireh. Bil je ujet v Przemyslu. — Iz ruskega ujetništva sta se oglasila ljubljanski mestni gozdar Vinko Metlikovič in Cvetko Ščuka iz Barkovelj. Poroča, da je čil in zdrav in da se nahaja v Katta-Kurgan, Turkestan. — V ruskem ujetništvu se nahaja g. kadet Jožef Nanut, ki prosi za naslov svoje žene gospe Ivanke Nanut, rojene Mozetič, v Solkanu, o kateri nima nobenega obvestila. Naslov gospe Nanut naj se naznači gospej Mariji Trseglav, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 8. Fr. Kone iz Čirč pri Kranju je bil sluga pri nadporočniku Korentu in je prišel meseca januarja z vso nadporočnikovo prtljago v rusko ujetništvo. Sestra njegova je hodila večkrat vprašat h Korentovim po njem in tudi nadporočnik Korent bi bil rad, ko je bil na dopustu, kaj izvedel o njem. A nihče ni ničesar vedel. Sedaj pa se je Franc Kone oglasil iz ruskega ujetništva z dopisnico, ki je pa došla šele meseca julija v Čirče. V dopisnici vprašuje, če nadporočnik Korent še živi in ga lepo pozdravlja.

Cerkvena umetnost.

V Starem Trgu pri Ložu so z dovoljenjem c. kr. centralne komisije za varstvo spomenikov podrli stari baročni veliki oltar, ki je bil jako slab in ga ni bilo vredno popravljati. Mesto njega so postavili nov oltar, ki je bil v nedeljo dne 22. t. m. posvečen. Načrt za oltar je napravil arhitekt Ivan Vurnik iz Radovljice. Zasnovan je v samostojnih, recimo modernih oblikah, ki se ne naslanjajo na historične sloge. Oltar ni visoka zgradba, kakor je bil stari baročni, ampak je oltar s tabernakljem in retabulo. Ves je iz marmorja, razen tabernaklja in ekspozitorija, ki sta kovinska in pozlačena. Oblike so silno lepo premišljene ter samostojno in smoteno zasnovane. Oltar v vsem strogo odgovarja liturgičnim predpisom. Naj bo omenjenih le nekaj podrobnosti oltarja. V ekspozitoriju, ki ga obdaja bogat venec v obliki sija, je lep oltarni križ iz ebenovine s Kristusom iz slonove kosti. Tabernakljev vratca so okrašena z vgravinami, pravzaprav vjedninami slikama Janeza Krstnika in Elije, krasno delo arhitektove soproge, slikarice Helene Vurnikove. Oltarna menza je iz rdečega marmorja, retabula iz belega marmorja z mozaičnimi ornamentalnimi vložki. Manikata še dva projektirana angela iz belega marmorja, ki bosta stala ob koncih oltarja v stoji starokrščanskih orant. Prezbiterij, v katerem stoji novi oltar, je poznogotjskih oblik. Zadnje tri stene so bile prazne, dočim so bile druge stene deloma poslikane (delo starejših Šubičev). Te slike so se osnažile, zadnje tri stene pa je bilo treba spraviti v sklad z okolico, predvsem z novim oltarjem. Pisec teh vrstic je čul, da je tudi za poslikanje teh sten napravil jako primeren načrt arhitekt Ivan Vurnik. Po tem načrtu bi bil dobil novi oltar jako lepo in značilno ozadje. Projektirana je bila tudi umetniška slika cerkvenega patrona sv. Jurija. Načrt je bil odobren od škofijstva. Iz nerazumljivih razlogov se pa ta načrt ni izvršil, ampak dotični slikar, na imenu ni nič ležeče, je poslikal kar po svoje te stene in na srednji naslikal sv. Jurija. Slikano je menda na presno. Kaj naj bi rekli o tej slikarji? Cisto ponesrečena je, v popolnem nesoglasju z oltarjem. To pove že prvi vtis in oko nestrokovnjaka. Škoda da delo in stroške. — Toliko zdaj le mimogrede, ker je pričakovati, da se bo oltar prilično s strokovne strani ocenil. J. — k.

Pogrešane družine s Primorskega.

Jančič Jožefa v Nieder-Mohrau na Moravskem prosi za naslov Jančič Ane iz Kojškega št. 52; Jericio Karolina, Ruprechthofen, išče družino Fran Jericio iz

Podsenice pri Pevmi; Šavli Franc, c. kr. sodni sluga v Gotnvasi 5, p. Novo mesto, išče družino Ivančič Albert iz Kamnega pri Kobaridu, in družino Ivančič Franc iz Kobarida št. 153; Hlede Antonija, Ježice 25, išče Hlede Mohor Antona, vojaka iz št. Ferjana 38; Čuš Valentin, Zell am See, išče Hrast Marijo, Stanivšče 22 pri Kobaridu; Hvalica Peter, 27. pp., zasilna rezervna bolnišnica št. 2, I. odd., Ljubljana, išče družino Blaž Hvalica iz Ajbe št. 132; Terezija Klanjšček, Teuffenbach, Obersteiermark, išče družino iz Vipolž v Brdih; Fran Klinec, k. u. k. Sprengdetachment-Partie 84, Feldpost 322, išče družino Franc Klinec s petimi otroci, Plešivo-Medana, p. Dobrovo; Ivan Sovdat, posestnik, Ljubljana, Radeckega cesta 1, išče družino Kofol Anton, Kamno 79 pri Kobaridu; Kolarič Anton, Lst. Baon. Nr. 154, 1. Komp., Feldpost 322, išče ženo Franciško z otroci in starega očeta Kolarič Janeza iz Medane št. 8; Brežigar Franc, k. u. k. Garnisons-spital 7, Gradec, išče Kolenc Terezijo iz Gorice; Marcela Andrej, k. u. k. Lst. Wach. Baon., 2. Komp., Feldpost 610, išče Komar Marijo iz Kobarida; Komel Andrej, četovodja 97. I. R., 33. Brigadekomdo., Feldpost 109, išče Komel Andreano s štirimi nedoletnimi hčerkami, iz Kronberka 95 pri Solkanu. — Franc Koren, k. u. k. Fest. Art. Nr. 4, 2. E. K., Marinefeldpostamt Pola, išče družino Koren Marijo iz Kreda 35, p. Robič; Terezija Korejčič, Immedorf št. 7, išče Korejčič Karla, ki je pri I. R. 97, in Korejčič Gregorja, ki je bil dodeljen trenu v Ljubljani; Korsič Josip, Spittal a. D., Koroško, išče Korsič Karolino iz Kozane pri Gorici; Franc Lesica, Eisenbahnsicherungs - Wachkomp., Ljubljana, Predilnica, išče svojo ženo Antonijo in dve hčeri, doma iz Kobarida, p. Dolenje, Goriško. Pojasnila se morejo poslati tudi na uredništvo »Slov.« — Peric Anton, k. k. Ldst. Wachkomp. 2, Hasnerplatz 12, Gradec, išče svojo ženo, doma iz Ronki, Vermeljan, Goriško.

Išče svoje starše, Anton Skubin je odšel od doma s svojo družino iz Ravnega, p. Drežnica, in ne ve se, kam. Komur je kaj znano, naj blagovoli sporočiti na naslov: Marija Skubin, Corso Francesco št. 55, Gorica. — Alojzij Perfeta, vodja oddelka v Steržišču, p. Hudajužna, poizveduje o svojih starših in sestri, ki so doma iz Ložic pri Plaveh št. 126. — Andrej in Rafael Zelinšek, bei Firma Bleckmann, Müzzzuschlag, Štajersko, iščeta svojo družino, doma iz Zapotoka in Goljevice. — Podveršek Josip, k. u. k. Lansturm-Ersatzkomp., 2-2, Schanzl, Salzburg, išče svojo soprogo Marijo Podveršek iz Balj št. 168 v Brdih. — Marija Bajt, Sv. Miklavž, p. Hoče pri Mariboru, Štajersko, išče svojega očeta Ivana Bajt, Idersko pri Kobaridu, Primorsko. — Pulec Fr., k. k. Lir. 5. 28. Marschkomp., 4. Zug, Marinefeldpostamt, Pola, išče svoje starše J. in A. Pulec iz Medone št. 49 (Brda), o katerih že 4 mesece nič ne ve. — Kdor ve, kje se nahaja Franciška Gabrijelčič s svojim sinom Francetom iz Ložic št. 124, občina Anhovo na Goriškem, naj sporoči na naslov: Josip Gabrijelčič, vojaški stavbni oddelek, Bukovo, p. Cerkno, Goriško. — Franja Koren, p. Zobern bei Aspang, N. Öster., išče svojega brata Marcelina Gravner, ki je služil pri 27. dom. p., 10. stot. — Infanterista brata Albert in Josip Velušček iz Zapotoka hišna številka 73 pri Kanalu, sta odšla letošnjo spomlad na vojsko. Kdor bi vedel, kje se nahajata, je vljudno naprošen pismeno naznaniti njihovemu očetu Antonu Vodušek, ki se nahaja zdaj v Šturiji hiš. št. 98, pošta Ajdovščina.

Govori se, da je za nakup varnih in priporočljivih srečk z zajamčenimi dobitki (do 630.000 kron) sedaj že radi tega najugodnejši čas, ker dobi vsak naročnik v srednem slučaju 4000 frankov popolnoma zastoj. — Opozarjamo na današnji zadnji oglas »Srečkovnega zastopstva« v Ljubljani.

Izgubilo

se je fotografirano ozadje slike Bleda na progi Jesenice—Ljubljana. Kdor bi ga našel, se prosi, da proti nagradi izroči isto v trgovini Oswald na Jesenicah ali v trgovini Mikusch v Ljubljani.

Kupim v vsaki množini mikano in nemikano

domače predivo

po najvišji ceni. — Ponudbe na: Ivan N. Adamčič, vrvarna, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31. 145

Kupi se lahka napolpokrita

kočija

še dobro ohranjena, za samca, kakor tudi lahke sani. — Ponudbe pod št. 1722 na upravo tega lista.

OVČJO VOLNO

vseh vrst in vsako množino kupuje po najvišjih cenah

J. GROBELNIK, 1719
Ljubljana, Mestni trg št. 22.

Vojaščine prost 1724

magister, magistra

ali nediplomirani starejši asistent farmacije

zmožen hrvaščine in nemščine, se išče za trajno ali le kot namestovalec za lekarno v Stubiču. Ponudbe če mogoče s sliko, prepisi spriceval in zahtevo plače pri prostem, nemoblovanem stanovanju na E. V. Felber, Zagreb, Jurjevska ulica 31. A.

Akordanti

z dobrimi spricevali, z in tudi brez odnosne partije delavcev, dobijo dela na zgradbi železnice Knin-Pribudič.

Ponudbe na 1721

Gradbeno podjetništvo »Dalmaspój«, Knin, Dalmacija.

Zavarovanje proti škodi povzročeni z mefanjem bomb iz zrakoplovov.

Dopisi interesentov za to vrsto zavarovanja v varstvo lastnine v ogroženih krajih naj se pošiljajo na Dunaj, poštni urad Porzellangasse, poštni predal 34.

Iščejo se solidni zastopniki proti dobri proviziji.

1723

Vozniki za prevažanje piva oziroma zanesljivi hlapci

se sprejmo takoj pri Zalogi piva Reininghaus-Puntigam, Ljubljana, Martinova cesta.

Sprejme se prodajalka

v špecijsko trgovino v bližini Ljubljane. Ponudbe sprejema poštali urad v Hrušici pri Ljubljani. 1693

1 steklenica 20 vinarjev. Naročila po povzetju.

Ako naročite

in to nemudoma storite,

1 srečko avstrijskega rdečega krža
1 srečko ogrskega rdečega krža
1 srečko budimneške baziike
1 dobitni list 3% zeml. srečk iz let 1880
1 dobitni list 4% orsak, hlp. srečk iz l. 1884
Mesečni obrok za vseh pet srečk ozir. dobitnih listov samo 5 kron
12 zrebaj vsako le. o, glavni dobitki 630.000 kron

dobite igralno pravico do dobitkov ene turške srečke v znesku do 4.000 frankov popolnoma zastoj!

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno: Srečkovno zastopstvo 11, Ljubljana.

Učenka

želi takoj stopiti v trgovino, tudi na deželi.

Cenj. ponudbe pod »Učenka« na »SLOVENCA« 1706

Prodajalka

se sprejme v večjo trgovino na deželi. Ozira se le na zanesljivo v mešani stroki dobro izurjeno moč z dobrimi referencami. Plača po dogovoru, vstop s 15. oktobrom, eventualno tudi poprej. Ponudbe sprejema J. Rudman, trgovec, Krška vas pri Brežicah ob Savi. 1711

Vam plačam, ako Vaših kurjih očes, bradavic in trde kože, tekom 3 dni s korenino, brez bolečin ne odpravi

Ria-Balsam.

Cena lončku z jamstvenim pismom K 1—, 3 lončki K 2-50, 6 lončkov K 4-50. — KEMENY, Kaschau (Kassa) L, poštni predal 12/82 Ogrsko. 1507

Peter Kozina & Ko.

Tovarna čevljev v Trziču na Gorenjskem

Prodaja svoje lastne izdelke na debelo in drobno

v Ljubljani, Breg nasproti sv. Jakoba mostu